در علیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ویلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Դալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան.	140	Ղրշ
» » » » վեցամսեայ.	70	»
» » » » եռամսեայ.	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան.	40	Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ.	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ՀՈԳԱԲԱՐԶՈՒՆԵՐԸ

Տոքթ. Ս. Ց. Ցակոբեան, Դատ-զիւղն, ղրկած է մեզ հետեւեալ յօդուածը՝ «Աշեւելք»ի անցած շաբաթ օրուան «Անհատնում Նիւթը» խմբագրականին առթիւ զոր կը հրատարակենք նոյնութեամբ.

ԱՆՀԱՏՆՈՒՄ ԳԱՆԳԱՏԸ

Ձեր շաբաթ օրուան Թերթին մէջ Միպլիի մէկ յօդուածը կարդացի՝ Անհատնում նիւթը խորագրով։ Շատոնց ի վեր, մանաւանդ վերջին տարիներս, լրագիրք կը զբաղին սոյն խնդրով, և իրարմէ աւելի կամ նուազ բանաստեղծական և այլաբանական պարբերութիւններով կը պաշտպանեն միւսոյն դատը. թէ Թաղական Խորհուրդները, Հոգաբարձուները և առհասարակ ամէն ազգ.պաշտօնական մարմինք որք հեռուէն քամ մօտէն ազդեցութիւն ունին վարժարանց վրայ, տգէտ, խոժոռ, պապա՝ անձեր են, իսկ դաստուներն և ուսանողք անմեղ զոհեր՝ անոնց խժդժութեանց մատնուած։

Իրա՞ւ է այս. և եթէ իրաւ է, ինչո՞ւ չի վերնար այս չարիքը, կամ գոնէ ո եւ է ջանք չըլլար զայն վերցնելու։

Իմ մասիս, հետեւելով հանդերձ երկար տարեներ ի վեր յեղյեղուող սոյն գանգատին, իրաւունք ունենալ կը կարծէի յարաժամ թէ այսպիսի անիրաւ և վնասակար գանգատխառն դիտողութեանց արժան եղած հերքումներ երեւան լրագրաց մէջ՝ կարող և ձեռնհաս գրիչներու կողմէ. բայց կարծէք թէ գրական հրապարակին վրայ երեւցող ամէն գրիչներ խօսք մէկ ըրած են կա՛մ լուռ կենալու և կա՛մ միեւնոյն բանը կրկնելու՝ թէեւ տարբեր ձեւերու տակ։

Ես, ինչպէս ըսի, այս տեսակ գրութիւնները կը նկատեմ ո՛չ միայն անիրաւ, այլ և վնասակար նոյն իսկ ազգային մանկըտուին կրթութեան և ազգին ապագային տեսակէտով, յանուն որոց կ'ըլլան այդ գանգատները։

Ա. Սկիզբ կը նկատեմ դանոնք, վասն զի.

1. Թաղական Խորհրդոց, Հոգաբարձութեանց անդամք ուրոյն դասակարգի մը չեն պատկաներ, որ այդ ամէն յոռի հանգամանքներն ունեցած ըլլայ, այլ կ'ընտրուին կամ կ'առնուին այն ամէն անձերու մէջէն, որք թաղային և կրթական գործերու մասին քիչ շատ հմուտ կը թուին։

2. Սոյն անձինք թոշակաւոր չեն, որպէս զի պաշտօնի վրայ մնալու տենչ մը ունենան։

3. Այսչափ տարիներէ ի վեր սոյն գանգատները կ'ըլլան և հաղարներով անձեր կ'անցնին սոյն պաշտօններէն և ճաշակագրային ի՛նչ զուգադիպութեամբ է որդեաք որ ոչ մէկ Թաղական Խորհրդոյ կամ Հոգաբարձութեան անդամ դոհ ըրած է ուսուցիչները։

4. Թաղական Խորհուրդ մ'ընտրուած ատեն զգացուած նեղութիւնք և դժուարութիւնք իսկ ապացոյց չե՛ն մի՞թէ թէ որքա՛ն անհարմար և տաղտկալի են այդ պաշտօնները։ Այս առթիւ կը վախքէի գոնէ ճանչնալ մէկ անձ մը, որ ինքզինքը Հոգաբարձութեան ընտրելի ներկայացուցած ըլլայ, և որու համար Սիպլի իրաւունք ունենայ այնչափ պահանջոտ ըլլալու, մինչեւ խնդրել իրմէ «զէթ բարձրագոյն նախակրթարանի վկայագիր մը»։

5 Ինչո՞ւ միշտ այսպիսի «զգէտ, պապա, խոժոռ, ահարկու, վարպետ-տուտույի աշակերտ» անձեր են որ կ'ընտրուին և կը վաւերացուին։ Եթէ այսպիսի անձեր գոյութիւն ունեցած ցուցուցին՝ իրը բացառութիւն՝ ազգային զրոյց վրայ, կը հաւանի, ընդունելով հանդերձ այդ անուանման ներքին պատճառն ու օգտակարութիւնը, որք ցաւալի է ըսել, վարժապետներու և նոցա համակիր գըլուխներու ցարդ անծանօթ կը մնան։ Բայց ըսել է թէ բոլոր Հոգաբարձուները Թաղական Խորհրդոյ անդամներն ալ՝. ամէնքն ալ նոյն խորէ՛ն են, զուտ զրպարտութիւն մը կը նկատեմ զայս։ Ինչ. եթէ անոնք լուռ են գրական հրապարակին վրայ, պէ՞տք է միթէ հետեւցնել թէ ամէ՛նքին ալ «ահա՛կու տգէտներ» են. ո՞ւրչափ խանութպանք գիտեմ, որք տարիներով դաս կրնային տալ վկայեալ և հրապարակին վրայ քիչ շատ հմուտ ունեցող դասատուներու։ Դասագրքերու վրայ անկարգ մը նետել կը բաւէ՝ ուսուցիչներէ շատերուն իսկական արժէքն ըմբռնելու համար։ Ո՛չ, Տիկին, եթէ դուք ցարդ տգէտ Հոգաբարձուներու հետ միայն գործ ունեցեր, ատիկայ դժբաղդութիւն մը միայն համարելու էք և ոչ այլ ինչ։

Բ. Այս անիրաւ գանգատները ինքնասակար ևս կը համարիմ, վասն զի.

1. Այս ընթացքնիս է ահա գլխաւոր պատճառ որ այնչափ դժուարութիւն կը քաշենք ազգային պաշտօնական մարմիններ կազմելու մասին, Քաղաքական ժողովէն սկսեալ մինչեւ հոգաբարձուներն ու խնամակալները. և երբոր հրաժարին, գանգատները վերըստին կը սկսին հակառակ ուղղութեամբ, թէ ամէն ոք ազգային պաշտոններէ կը քաշուի և վերստին կոչում կ'ըլլայ անոնց «ազգասիրական զգացմանց» պաշտօնին վերսկսելու, և վերընդունելուն պէս, գանգատներն ալ կը վերսկսին, և այսպէս շարունակաբար։

Պէտք է լուրջ ուշադրութիւն դարձընել այս կարեւոր կէտին վրայ և բառնալ սոյն վնասակար սովորութիւնը։

Քիչ մը նուազ հայեցմամբ դնենք մեր գանգատներուն մէջ, և քիչ մ'աւելի արդարադատութիւն մեր քննադատութեանց մէջ՝ նոյն իսկ ի չգոյ այն խնդրոյն զոր պաշտպանել կը կարծենք, և մանաւանդ քիչ մը նուազ բանաստեղծութիւն և գունագեղ ասացուածներ և քիչ մ'աւելի լրջութիւն և չրջահայեցութիւն՝ գոնէ լուրջ խնդիրներ յուզած ատեններս։ Այս գրութիւնը մաղ մնաց որ վերջերս կործնէր մեր ամենակարեւոր հաստատութիւններէն մէն, որ գարձեալ կագուն մնաց չնորհիւ այն տեսակ անձերու, որք միշտ անարգանօք կը դիտուին հրապարակային գրիչներէ։ Ուստի, գիտութիւնը լաւ բաներ են, կարեւոր բաներ են, իրաւ է, բայց ամէն ինչ չեն. մինչեւ որ վաճառականութեան, խանութպանութեան, արհեստներու հետ չմիանան, և անոնց հետ զուգընթաց չերթան, տրժէքէ չեն ունենար։ Ո՛չ դաստուները պէտք է մեղքընկալ՝ ազգաբ ըլլալնուն համար, և ոչ հարուստները պարսաւել՝ վարժարան չըլլալնուն համար։

Եթէ դաստուք անմեղ զոհեր են հարուստներուն քմահաճոյքը մատնուած, ինչո՞ւ անոնցմէ չատեր կան այսօր սէնուն յարգանաց արժանացած և քիչ շատ բարեկեցիկ դիրք գրաւած։ Հաւատացէ՛ք, Տիկի՛ն, թէ դաստուց բազմաց ազգատութեան պատճառը նոյն իսկ իրենց մէջ պէտք է փնտռել։ արժանաւոր ուսուցիչը միշտ յարգուած են և կը վարձատրուին պատշաճապէս։ Բայց թէ հարուստ չեն եղած, այդ տարբեր խնդիր մ'է, որովհետեւ այդ ասպարէզն ինքնին շատ արդիւնաբեր ասպարէզ մը չէ արդէն, և զայն ընդգրկողը նախապէս պէտք էր տեղեակ ըլլար անոր խոպանութեան։ Ես համոզուած եմ և անշուշտ դուք ալ բազմապիսի առթիներով դիտած ըլլալու էք թէ ուսուցչական ասպարէզը նետուողներուն ամենամեծ մասը, մեր քահանայներուն չատերուն պէս, այնպիսի անձեր են, որք ուրիշ ոեւէ գործի յարմարութիւն չեն ունեցած և կամ տակաւին յարմար գործ մը գտած չեն, և՝ սպասելով որ շահաւոր գործ մը գտնեն, ատենուան մը համար ուսուցչութիւն կ'ընեն. և որովհետեւ առժամանակեայ ապրուստի մը համար կը վարեն այդ պաշտօնը, հետեւաբար պէտք չեն տեսներ և ջանք ալ չեն ըներ իրենց հմտութիւնը ճոխացնելու և աւելի զարգանալու իրենց սոյն առժամանակեայ պաշտօնին կիրառման մէջ։ Ես այս ինքնազարգացումը միայն կը նշանակեմ իրը անկրաժեշտ պայման լաւ ուսուցիչ, ինչպէս ամէն բան ըլլալու, քան այն վկայականները որք առ առաւելն արտօնութիւն մը միայն կ'նան նկատուիլ։ Վնասակար կը համարիմ ուրեմն այսպիսի ուսուցիչները զոհեր նկատել խուժդուժ հոգաբարձուներու և վճռեցնել այս վերջինները։

Գ. Այս ընթացքնիս ամենամեծ պատճառն է նաեւ մեր ազգային կրթական գործին հետզհետէ տկարանալուն։ Երբ ամէն կողմէ այսպէս յարձակում կ'ըլլայ հրապարակաւ ազգային վարժարանց վերին հսկող պաշտօնէից դէմ, հասարակ ժողովուրդն ալ, որ իրաց բուն վիճակն ու պատճառը քննելու, խուզարկելու ոչ ժամանակ ունի և ոչ դիւրութիւն, բնականաբար հետզհետէ կը պաղի ազգային վարժարաններէն, և, կարճ ճամբուն հետեւելով, իր զաւակը կը ղրկէ օտար վարժարան մը, որով դիւրակեցիկ ընտանեաց տալիք թոշակներն օտար վարժարանց սնուցիչները կը պարարեն և ազգային վարժարանց կը մնայ միայն ըստ մեծի մասին ազգատիկ մանկտին։

Այս ընթացքով, երկու կորուստ միանգամայն կ'ընենք։ Նախ, մեր վարժարաններուն պակասէն կ'ազգատացնենք և հետեւաբար անկարող կ'ըլլանք պէտք եղածին չափ առատօրէն վարձատրելու մեր կրթական պաշտօնեացները և աւելի բարձր կրթութիւն մը աւանդելու մեր վարժարանաց մէջ։ Երկրորդ, սերունդ մը կը պատրաստենք որ հետզհետէ կ'ուծանայ ազգային շրջանակներէ, և կ'ըլլայ... աչխարհաքաղաքացի։ Այո՛, ցաւ ի սիրտ պէտք է ընդունինք թէ այսօր ազգային մանկուտյն գոնէ կէսը, և ամենազօրաւոր և ամէնազդեցիկ տարրը, որ ապագային մէջ մեծ դեր ունենալ կոչուած է մեր զարգացման մէջ, անդին, հեռու կը մնայ ազգային շրջանակէն և հետեւաբար կրօնական, ուսումնական, և, Խորհուրդներու գործունէութեան սահմանէն։ Այս կերպով քիչ շատ մօտալուտ ապագայի մը մէջ դժբաղդութիւնը պիտի ունենանք տեսնելու որ հայերէն լեզուն աղքատա՛ց միայն մեռնելորդն է եղած, իսկ դիւրակեցիկ դասը ամոթ պիտի համարի իրեն հայերէն գիտնալ, խօսիլ... Վատնգը մեծ է արդարեւ. և ամէն երեւոյթ ինքնաստանոր կը խօսի, և կ'արժէ որ Ազգ. Վարչութիւնը փոխանակ ձեւակերպութիւններ միայն կատարելու և մերթ ընդ մերթ շրջաբերականներ հանելու առ իրաբանչիւրն ազգային վարժարանաց, յուսուցումն մայրենի լեզուի և կրօնի, լուրջ և գործնական եղանակներ խորհիր և գործադրէ՝ մեր զաւակները մեր քով կրթելու։ Ըս խս, այ՛ կերպով, լաւ ուս ծառայած պիտի ըլլար իր կոչմանն։

Անգիտակ չեմ թէ աչխարհիս մէջ ամէն բան փոփոխման ենթակայ է, և թէ ամէն ինչ որ ըլլալու սահմանուած է՝ ըլլալ պարտի ճակատագրապէս, ինչ որ ալ ընենք անոր առաջքն առնելու համար, եթէ մեզ անհաճոյ է կամ վնասակար։ Սակայն ո՞վ է այն որ իր առողջութեանը հոգ չտանիր, գիտնալով թէ գը մը պիտի մեռնի...։ Ընդհակառակն, կ'աշխատի այդ անխուսափելի վայրկեանն ըստ իւր կարի հեռացնել։ Պէտք է գբեմն որ ամէնքիս ալ, ազգ. պաշտօնական մարմիններէ սկսեալ մինչեւ յետին անհատնիս, համամիտ ըլլանք սոյն կործանարար հոսանքին դէմ կուռելու մեր թէ՛ հարբային և թէ անձնական ոյժերով, և ջանանք ժամանակին սոյն անողոք վտանգն դէմ մաքառելու ամէն կարելի միջոցներով, և որ և է խնդիր մը յուզած կամ քննադատած ատենիս քիչ մը աւելի արդար և չրջահայեաց ըլլանք։

ՏՈՔԹ. Ս. Ց. ՑԱԿՈԲԵԱՆ

Դատ.զիւղ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Զարմանքով կը կարդամ յարգելի Տոքթէօռին այս դիտողութիւնները իբրեւ պատասխան իմ յօդուածիս։

Զէի կարծեր որ ամենելի եղած ըլլար քննադատել մեր դպրոցներու Հոգաբարձութեան անդամները, երբ ամէն օր չենք փարեր քննադատելու մեր բարձրաստիճան կղերը, թաղականները, քահանաները, ուսուցիչները։

Միշտ հրապարակագրի պարտականութեանս մէջ նկատած եմ անաչառ ըլլալ ամէն պարագայի մէջ, ցոյց տալով մեր հանրային և ընտանեկան կեանքին լաւ և յոռի կողմերը, որքան ալ յանդուգն ըլլայ երեւոյթն ներկայացած նիւթը, և որքան անձիս հաշար անհաճոյ՝ հետեւանքները։ Անարժան պիտի նկատէի ինքզինքիս՝ վախնալ հապարակութեան մէկ մասին դժգոհութենէն, երբ չեմ խուսափիր միւս մասին մեծարանքներէն։

Ես՝ իմ մասիս, շատ օգտակար կը համարիմ քննադատութիւնները, եթէ կ'ընդունի, սակայն, յարգելի Տոքթէօռը թէ ես ալ իրեն չափ իրաւունք ունիմ կարծիք ունենալու։ Այս տեսակէտով պիտի համաձայնիմ մէկ քանի տողով պատասխանել իր երկարապատում յօդուածին կարեւոր կէտերուն միայն։

Նախ կը ցաւիմ որ պէտք եղածին չափ հասկնալի չեմ եղած իրեն իմ «քանաստեղծական գունագեղ ասացուածքներուս» սպառնալ թերեւս։ Սակայն պէտք է հաւանիլ թէ ճըշմարտութիւնը չի դաղրիր ճշմարտութիւն ըլլալէ, նոյն իսկ ամենէն ապիկար դրչին տակ և ամենէն համեստ անուան ներքեւ։ Եւ ես ճշմարտութիւն մը յայտնած եի հաստատելով թէ մեր հոգաբաձները տգէտ մարդիկ են ընդհանրապէս, և թէ պէտք էր ուսեալ մարդիկ մեր կրթական գործին գլուխը անցնէին, որպէս զի գիտնային ընտրել արժանաւոր ուսուցիչներ, և վարել զանոնք այնպէս, ինչպէս կը պահանջէր ազգին զաւակներուն շահը, քան խեղճ վարժապետներ փնտռել ոչխարի երամակներու պէս սպառնալիքով հնազանդեցնելու համար զանոնք իրենց կամքին։ Ա՜հա՛ յօդուածիս ամփոփումը։

Եւ նորէն կը կրկնեմ թէ մեր ժողովուրդին իր դպրոցներէն պակսելուն և հեռանալուն միակ պատասխանատու ոչ թէ քննադատութիւնները, այլ անճարակ հոգաբարձուներն են, որոնք չատ անգամ անձնական նկատում մը գոհացնելու կամ քանի մը փարայ խնայելու համար դպրոցները տակն ու վրայ կ'ընեն կարող ուսուցիչները փախցնելով, և ողորմելի աբարածներու ձեռքը կը ձգեն մեր տղաքը, որովհետեւ դպրոցի երես տեսած չեն, և անոր վերաբերեալ գործերու խելքերնին չի հասներ։

Ի՞նչպէս, Տոքթէօռ, կրնա՞ք այս ըսածիս հակառակը պնդել։ կրնա՞ք ապացուցանել թէ դպրոց մը վարելու համար տգէտ մարդիկ աւելի օգտակար կրնան ըլլալ քան թէ ուսեալները, թէ փերեզակ մը աւելի ադէկ գիտէ վարժարանի մը ծրագիրը պատրաստել քան համալսարանական մը, և թէ բանալի մը դարձնելու աչխատք անհրաժեշտ է հասկնալու համար թէ դրաչուռի ուսուցիչ ադէկ կը բացատրէ՞ իր դասերը։

Անշուշտ վաճառականները, արհեստաւորները, խանութպանները չատ պատուական մարդիկ են, ամէնքն ալ, և ես անմոռութիւն չեմ ունեցած արհամարհանքի բառ մը արտասանելու անոնց նկատմամբ. միայն թէ իրենց տեղը՝ դպրոցը չէ ապահովապէս, բայի այն պարագային, ուր արհեստի, վաճառականութեան համար մասնաւոր դպրոցներ ունենանք, և բացի այն հոյակապ անծանօթներէն, որոնց համար կը սեպէք թէ տարիներով կրնան դաս տալ մեր ուսուցիչներուն և հրապարակագիրներուն։ Կը մնանք անշուշտ թէ աչքնք իմ քննադատութեանս ներքեւ չեն իյնար, քանի որ բարձրագոյն նախակրթարանի մը վկայագիրը բաւական կը համարիմ Հոգաբարձութեան ընտրելիներուն։ Իսկ թէ, իրօք այդ պաշտօնին հետաքրքիրներ կա՞ն։ խնդիր մը է, զոր մենք գուցէ ձեզմէ աւելի ուսումնասիրած ըլլանք մեր խմբագրի հանգամանքով։

Զեմ կասկածիր ամենուին որ համամիտ չեքլլա՞ք այս բաներուս։ բայց կը տեսնեմ թէ ինչ բան կը խրաչեցնէ զձեզ, Տոքթէօռ. քննադատութիւնը։ Սակայն, ինչո՞ւ վախնալ անկէ. դուք որ բժիշկ եր, գուք որ ամէն օր վերքեր կը բանաք բուժելու համար, խոշտի խայթ կը կրէ՞ք միթէ, երբ ձեր աչքին առջեւ ունիք նպատակնիդ։ Ինչ փոյթ ձեզի, եթէ վախկոտները ձեր քով չեն մօտենար, եթէ տգէտները կը կանչուրտեն ձեր եռեւէն։ Եւ ինչո՞ւ չէք ներեր մեզի որ ձեզի պէս ընենք, մենք որ պաշտօն ունինք բարոյական խոցերը քննելու։ Վիրահատութիւնը միշտ չի յաջողիր, նըշդրակը կը մ'լորի երբեմն, և սակայն դուք կը վերսկսիք ձեր գործողութիւնը ուրիշի մը վրայ։ որովհետեւ ձեր հմտութեամբ ամփոփուած էք, ու մենք զձեզ չենք ամբաստաներ։ Ինչո՞ւ չէք ուզեր դուք ալ արդար ըլլալ մեզի նկատմամբ, երբ ձեզի չափ համոզում, և թերեւս ձեզմէ աւելի քաջասրտութիւն կը դնենք մեր պաշտօնին կիրառմանը մէջ։ Մի՛ կարծէք, Տոքթէօռ, թէ դիւրին գործ մըն է կարգ մը նախապաչարեալ անձերու երեսին պռոռալ դառն ճշմարտութիւններ, որոնց փոխարէն ոչ ոք մեզի երախտապարտ կը մնայ և մի՛ ջանաք ի զուր ջլատել զմեզ, մեր եռանդուն թափին մէջ, որ իր յարատեւութեամբը թերեւս կրնայ բանի մը ծառայել։ Թողէ՛ք մեզի մեր ասպարէզը, ինչպէս կը թողուն ձեզի ձերինը։

Ապահով եղէ՛ք մանաւանդ որ անձնական դժգոհութիւն մը չէ ամենեւին իմ քննադատականիս չարժառիթը։ ուսուցչական ասպարէզիս մէջ՝ բազմին նպաստաւորածներէն եմ, և ազգային պաշտօններէ չահ ակնկալելու պէտք չունիմ բարեբաղդաբար։ Իմ փառասիրութիւնս է տարածել մեր լեզուն օտար վարժարաններու մէջ, որոնց տեսչուհիները բոլոր կեանքերնին դպրոցի մէջ անցուցած կիներ են, և որոնց փափկանկատութեան ու քաղաքավարութեան օրինակն չատ պէտք ունինք օգտուելու։ Իսկ ազգային շրջանակին մէջ, Լուսաւոր վարժարանի Հոգաբարձութիւնը միայն ճանչնալու պատիւը ունիմ, որուն անդամները իմ յանձնարարութեանս պէտք չունին իրենց արժանիքի մասին։

Զարգացած, բարեկիրթ անձերու վարչութեան ներքեւ աչխատելու անհամեմատ երջանկութիւնը, զոր կը վայելեմ, և անկէ առաջ եկած արդիւնքները զոր կը տեսնեմ, խորունկ կարեկցութեամբ կը լեցնեն սիրտս մեր խեղճ ուսուցիչներուն, և մանաւանդ մեր դժբախտ մանուկներուն նկատմամբ, որոնք դատապարտուած են տգէտ և անուս անձերու ձեռքը չարչարուելու։ Անոնց վիճակին բարւոքման աչխատելու եռանդս՝ իմ բացառիկ դիրքս կը քաղեմ, և զանոնք պաշտպանելու քաջութիւնս անիրաւ հարուածները չեն որ պիտի պակսեցնեն երբեք։

ՍԻՊԻԼ

ՈՒՐՈՒԱԳԻԾՆԵՐ

(ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ)

ԹՈՎՄԱՍ ՖԱՍՈՒԼԵԱՃԵԱՆ

Դերասանական մը որ երկիւղ երկիւր կը պտրտի՝ Թատերարեմի տեղ... հիւանդանոց փոխուելու, իր անցեալին հմայքովը միայն ապրելով այնպես և իր անձին ընտրելները մնացած։ Իր քառասուն տարուան բեմական գործունէութեան յիշատակները կը կենդանանան հանրութեան առջեւ, ամէն անգամ որ ինքը նուազելու մտ ըլլայ։ Բարեբաղդաբար, ինչպէս իր արուեստին՝ այնպէս ալ կեանքի մէջ տոկուն է։

Անսուաղութեան ու մահուան դէմ հաւասարապէս կռիւ տալու վարժ, երկիւղ Պալքաններուն մէջ, այսօր Բարիզի պուլվարներուն վրայ և վաղը Թերեւս Նեղոսի ափերուն մօտ, Ֆասուլեաճեան իր հետ կը քաշկռտէ հայ դերասանի տխուր ճակատագրին իրագործութիւնները։

Իր կենսագրութիւնը, որ քիչ մնաց պիտի գրուէր անցած տարի, երբ ըսին թէ մահամերձ է, հայ թատրոնի պատմութեան մեծագոյն մէկ էջը կլնայ գրաւել։ Նաւմի թատրոնէն սկսելով մինչեւ գիւղական պզտիկ բեմերու վրայ տուած ներկայացումներուն մէջ միշտ նոյն հաւատքը ու նոյն աչխոյժը պահած, լաւատես դերասանի տիպար մըն է Ֆասուլեաճեան,—իր կրած ձախորդութիւններուն հակառակ,—որ յոգնիլ ու վշտանիլ չի գիտեր. առողջանալ կ'ուզէ՝ ոչ միայն ապրելու, այլ մանաւանդ խաղալու համար. և եթէ այն արուեստասէր ու մարդասէր Հայերը որոնք անկողին մը, դեղ ու դարման ընծայեցին իրեն Բարիզի մէջ, անոր տկարութիւնը բարւոքելու յաջողին՝ քիչ մը բժշկական խնամքով ու քիչ մըն ալ թաղդին օգնութեամբ, անկասելի չէ որ լսենք օրին մէկը թէ նորէն խումբ մը ամադեոներ ժողվեր է՝ ներկայացնելու մէկ քանին այն հին ռեփերտուարէ խաղերէն զորս քառորդ դար առաջուան երիտասարդութիւնը ծափահարած է այնքան։

ԱՂԱԴԻՐ

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԷՆ

Անցորդը եւ Միսամեան։— Անիրաւ յօդուածի մը նիւթեւանեմ։ —Դրիգոր Օտեան։— Տեղեկեց եւ Իզմիրեանց Ցանկաժողովը։— Խմբագիրներ՝ Կրօն. Ժողովին առջեւ։— «Մասիս»ի յիսնամեայ յոբելեանը։— Արդի «Մասիս»ը եւ մեր նորագոյն գրողները։

—Անցորդը ի՞նչո՞ւ չի գրեր ամիսէ մը ի վեր։

—Կը ճամբորդէ հիմայ Եւրոպա, և դարձին պիտի վերսկսի իր թարմ տպաւորութիւնները հաղորդելու Արեւելքի ընթերցողներուն։

—Ե՞րբ պիտի դառնայ։

—Երկու ամիսէն։

Այս խօսակցութիւնը կ'ունենայինք երէկ իրիկուն չոգենաւին մէջ բարեկամի մը հետ, որ չատ գնահատած էր Պզտիկ Նօթերը և անոնց հեղինակին նուրբ ոճը, խայթող ու քննադատող ոգին, ու տաք գուրգուրանքը նաեւ որով գրած էր «Ցաւէն երկուորեակները»։ Անցորդը, մեր գրականութեան ծանօթ դէմքերէն մէկը թէեւ, քաջալեր եւսեւ կ'ուզէ մնալ, ուստի կը ցաւիմ որ չեմ կրնար իր անունը տալ հոս։ Սակայն պիտի ներէ անչուշտ ինծի բարեկամս եթէ պզտիկ անգաղտնալսութիւն մը ընեմ իր մասին։

Անցորդը մտադիր է հրատարակել տալ Խաչատուր Միսաքեանի աչխարհաբար գրուածները, որոնց մէջ Տմնուքիւնի հեղինակը ի յայտ եկած է իրը ոճի վարպետ մը։ Եւ գիտէ՞ք Ինչ բանի պիտի պարտինք այդ գրուածներուն հրատարակումը։— Երբ մեռաւ Միսաքեան, Անցորդ իր բուն անունով հրատարակեց, Արեւելքի մէջ, չարաճճի յօդուածք մը, ուր humoristique ոճով, Միսաքեանի գրական արժանիքին անդիտակից ըլլալով, կը հեգնէր իր տարօրինակութիւններովը հռչակաւոր հայկազանը։ Եւ քանի կարդացեր էր անոր աչխարհաբար գրուածները, սքանչացեր էր անոր գունագեղ բացատրութեանց, հզօր երեւակայութեանը, և կորովի ու խրոխտ արձակագրի խառնուածքին վրայ։ Պիտնահարութիւն ունեցեր էր այդ յօդուածը գրելուն,—որ սակայն արդարացումի մէջ ունէր իր սրամիտ մտածումներուն մէջ,—և իրը փոխարինութիւն մը, իրը գործուած ներեւութեան մը դարմանում, իրը յետոյ կոչում մը առաջին թափով գծուած ծաղրանկարի մը, Անցորդ կ'ուզէ այսօր Միսաքեանի գործը ներկայացնել մեզի անոր գրուածները ամփոփելով, դասաւորելով, և մատուցին յանձնելով այդ ձեւին տակ։ Այդ բանը, զոր ուրիշներ հաւաքաբար բրին Պէշիկթաշլեանի և Դուրեանի համար, Անցորդը առանձին կ'ուզէ ընել Խաչատուր Միսաքեանի համար, որուն դէմքը աներկբայ լուսապակի մը մէջ ի յայտ պիտի գայ նորէն, և հայ գրականութիւնը մնայուն կերպով պիտի ճոխանայ կարգ մը հարուստ էջերով, ոյնոք հիմայ դեղեան թերթերու գոգը ցրուքնուած կը մնան Վիեննայի և Վիէննայի վանքերուն, ու քանի մըն ալ գրասէրներու մատենադարաններուն մէջ։

Ո՞վ նոյն բանը պիտի ընէ Գրիգոր Օտեանին համար։ ա՛ւ ե՞ր պիտի ամփոփուին հատորի մը մէջ արձակագիր մեծ բանաստեղծին ալ գրուածները, անոնք ոսմանդիք գրականութեան բոյրերը երբին մեզի թէեւ, սակայն ազդեցին ժամանակակիցներուն վրայ, հաւատքի թռիչը տուին հոգիներուն, և պէտք է որ մնան իրը տարտամ արտայայտութիւնը բնազանցաբեր գրողներու սերունդի մը, որ հետզհետէ տեղի կու տայ գրական լուրջ ձգտումներով տոգորուած նորերուն և նորագոյններուն։

Եթէ Միսաքեանի, Օտեանի պէս գըրողներէ դոնէ մէյ մէկ հատոր չմնայ առպագային, գոնէ մէյ մէկ հաւաքածոյ իրենց լաւագոյն գրուածներուն, չկ՞ը կարծեր որ իրենց գրական տաղանդը առասպել երեւայ նոյն իսկ դար մը ետքը, և մեր թոռներուն թոռները չհասկնան թէ ինչո՞ւ այնչափ հիացումով խօսուած է այդ երկու հեղինակներուն վրայ, որոնք հեղինակութիւն մը չունին...։

Նոյն բանը չպիտի կրնայ ըսուիլ Միսաքեանի ժամանակակցին՝ Տէրոյենցի մասին, որուն համար գրուեցաւ արդէն թէ 150ի մօտ աչխատասիրութիւններ թողած է։ Գալիք սերունդները պիտի կրնան այդ գրողը դատել իր գիրքերով, որոնց մէկ կարեւոր մասը տպագրուած է։ Ինչպէս ըսուի իր կրօնամոլ ոգին համար, Տէրոյենց իր ժամանակին Հայոց Նշանաւորագոյն դէմքերէն է։ Վարոս անգամ իր Ժամանակակիցներու Բառգիրքին 1850էն 1870 կատարուած տպագրութեանց մէջ ընդարձակ տեղ մը տուած է անոր՝ Սէր-

վիչէնի, Նուպար փաշայի և ուրիշ քանի մը Հայերու քով։ Կարժէր ուրեմն որ Մը՛ըմբրեան ուսումնասիրէր և կենագրէր այդ գրողը, որ եթէ ոչ իր գրագէտ իր տեսակին համար ուշագրաւ դէմքն մըն է իր ժամանակին մարդոց մէջ։

Հրապարակագիր մը, որ անհատներու նկատմամբ իր ունեցած վայրենական տրամադրութեանց հաւատամք անոնց գործերը կը դատէ, քննադատից իպմիրեանց Ցանձնաժողովը Տէրոյենցի վրայ գրուած ուսումնասիրութեան մը միջոցակ տալուն համար։ Անոր գլխաւոր առարկութիւնը սա էր թէ Տէրոյենց, իր աղանդաւորի խառնուածքով և յիսունամեայ գաղափարներով միասակար ազդեցութիւն ունեցած էր իր ժամանակին վրայ, եւ պէտք չէր որ Ցանձնաժողովը այդ տեսակ մարդու մը կենսագրութիւնը վարձարէր։ Տաքրինակ դատաստան, որ կարեւոր կը նկատէ բարի և օգտակար մարդոց կեանքին ուսումնասիրութիւնը միայն՝ իսկ անպէտ՝ ուսումնասիրութիւնը անոնց կեանքին որոնք վնասակար եղած են մարդկային ընկերութեան...։

Այս հաշուով պատմագէտներու գործը շատ կը թեթեւնայ։

Իրաւ է որ Տէրոյենց իր հաւատացեալի, հոգեպաշտի վերացումներուն մէջ պարզած է տարօրինակ տեսութիւններ, ինչպէս սա գաղափարը թէ նախամարդը ծնած է գլուռուն, և թէ ետքը կորսնցուցած է իր հմտութիւնները տակաւ առ տակաւ տգիտութեան դարերուն մէջ։ Իրաւ է որ իր Բանադատին, Իրաւախոհին, Հաղորդութեանց ճառերուն, Ներեալին, Զօնային մէջ գլխաւորաբար կրօնական խնդիրներուն շուրջը դարձած է, բոլորովին անտեսելով իր ժամանակին տնտեսական, գրական, ընկերական կեանքը. սակայն մ՛ի՛նչ ատոր համար իսկ, կ՛արժէ՛ր որ Մը՛ըմբրեանի պէս գրող մը ներկայացնէր մեզ զայն, անոր հոգեբանութիւնը ընէր մեզի, ինչ որ իր ժամանակին շատ մը մարդոց ալ հոգեբանութիւնն է։

Իւթիւճեան, գլխաւոր հակառակորդը եղած է Տէրոյենցի և չա՛տ հետաքրքրական է իրենց դատը Կրօնական Ժողովին առջեւ, ժամանակին Պարիզարքին նախադաշնութեամբ։ Տէրոյենց դանդատած էր Իւթիւճեանէ որ «հիպոդիդ» կոչած էր դայն, յայտնելով թէ գործիք կը դառնայ Հռոմէական Իրարկատային, իսկ Իւթիւճեան ալ դանդատած էր Տէրոյենցէն որովհետեւ այս վերջինը «հեթանոսողի կամ «անկիօնի մտ մակդիրներ տուած էր իր հակառակորդին։ Այս վէճը, որ իրաւախոհութեամբ կարգարուած է հնուկ ուրեմն, Իւթիւճեանի կեանքին գլխաւոր դրուագներէն է։ Վաս եւ կենդանի վէճին հետ, որով այնքան զբաղեցաւ հայ լրագրական հրապարակը 1874ին։ Ի՛նչ հանոյքով պիտի կարդայինք այդ երկու նշանաւոր դատերուն պատմութիւնը, եթէ Իւթիւճեան ուզէր մեզ ներկայացնել իր Ցիշատակներուն այդ պայքարի էջերը։

Պոլսեցի գրողներու հին դէմքերէն գրեթէ միայն Իւթիւճեան է որ կը մնայ հիմայ մեզի։ 1902 փետրուար 2ին մ՛ի՛նչ յիսուն տարի պիտի ըլլայ որ Իւթիւճեան սկսաւ հրատարակել Մասիսը, որ դեռ կ՛ապրի և Բազմավէպին հետ մեր ամէնէն երկարակեաց պարբերական հրատարակութիւնը հանդիսացած է։ Եթէ Իզմիրցիք նախաձեռնութիւնը ունեցան Մամուրեանի,—և իրաւամբ՝ քանի որ Ճամկաճիներու հեղինակը վարպետ մըն է գրականութեան մէջ,— յոբելեանը կատարելու, ինչո՞ւ մենք ալ նախաձեռնութիւնը չունենանք Մասիսի հրատարակութեան յիսնամեայ յոբելեանին։ Ասով մեր յարգանքը մատուցած պիտի ըլլանք նաեւ Իւթիւճեան կարապետին, որ այնքան երկար տարիներ գիրացաւ անխափան հրատարակել իր թերթը, մինչ ա՛նոր շուրջը պզտիկի պէս ուրիշ թերթեր կ՛երեւային ու կ՛անհետանային։ Արդարութեան հարկ մը պիտի ըլլայ ասիկա զոր Թրքահայ գրագէտները պէտք է մատուցանեն ծերունի խմբագրին, որ եթէ Շահնուրի գրական հեղինակութիւնը չունի նորերուն համար, գէթ անոր համբաւը վայելած է իր ժամանակիցներուն քով և հայ գրականութիւնը ճոխացուցած բազմահատոր թարգմանութիւններով։

Եւ քանի որ խօսքը Մասիսի վրայ է, տեղնէ լիչել հոս գրական այն նոր ոյժերը որոնք իբր հանդէս կը հրատարակեն զայն։ Մեր նորագոյններն են անոնք, մեր գրականութեան ապագային «դեղածիծաղ յոյսերը»։ Անոնք աշխոյժ, հրայրք, հաւատք են համակ։ Կեանքի դառն յուսախաբութիւնները չեն ունեցած դեռ։ Անոնց տաք սրտին ու կրքոտ մտքին անծանօթ են դեռ ցուրտ, սառեցուցիչ զգայութիւնները։ Առաջին թափին, դուբս կու տան իրենց բոլոր աղապատանքը անոնց համար զոր կը սիրեն։ Եւ՝ կատուին պէս անդութ՝ որ կը ճանկրռտէ զբեղ երբ անհամոյ ըլլաս իրեն, դուբս կու տան նաեւ իրենց զայրոյթը բոլոր անոնց դէմ որոնք ատելի են իրենց։ Թարմ, կենդանի, անսեթեւեթ, իրենց գրուածները մեր ժամանակից գրականութեան մէջ յատուկ դրոշմ մը ունին, անկեղծութեան ու քիչ մըն ալ միամտութեան դրոշմը։ Իրենք մեր մատուռական շրջանակին մէջ վէրքերը գարմանել կ՛ուզեն, այն վիրաբոյժին դրութեամբ որ նորէն կը ձեռքէ կամ կ՛այրէ այն վէրքը որ չի զոցուիր. գրականութեան համար, դասակարգութեան համար իրենց յատուկ տեսութիւնները ունին, քիչ մը արմատական բայց խոհուն տեսութիւններ, որոնք մոռացնել կու տան իրենց անդրանիկները։ Եւ իրենց գրականութիւնը ա՛լ չ՛անդրադարձներ բնաւ 60ի և 70ի սերունդին փոցուուոյց ճամարտակութիւնները, այլ հիմ մը ունի, բան մը կ՛ուզէ սորվիցնել, օգտակար ըլլալ։

Դիբաղդաբար գիրենք քաջալերողները շատ պզտիկ թիւ մը կը կազմեն դեռ, որովհետեւ ժողովուրդը անտարբերութիւն ցոյց կու տայ գրականութեան համար, ինչ որ հետեւանքը կ՚ըլլայ կարգ մը ամենորեայ terre à terre, տափակ գրուածներու որոնք ճաշակները կ՛ապականեն։ Ասիկա ցաւալի է, և չա՛տ կը վախնամ որ այս կիսամեայ Հանդէսն ալ, Մասիսի վերջին տասնըհինգ տարիներուն մէջ կրած ձեւափոխութեանց պէս, կարճատև կեանք մը ունենայ։ Պէտք է հակազդել սակայն այդ անտարբերութեան դէմ։ Ամ՛ա՛ր է Թուրքիոյ Հայերուն որ չկարենան գրական հանդէս մը ապրեցընել։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏՐԷՅՖՈՒՍԻ ՎԵՐԱԳԱՏՈՒՄԸ

ՌԷՆԻ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Գ. ՆԻՍ

Պ. ԲԷՌԻԷ ԵՒ ԶՕՐ. ՄԷՌՍԻԷ ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

Դեռ նիստը չբացուած, ահագին աղմուկ մը կը տիրէ սրահին մէջ։

Կը խօսին զօրավար Մէռսիէի վկայութեան ոչնչութեանը վրայ ու կը ծաղրեն չատեր։

Կարծիքներու հոսանքը սկսած է համակիր ընթացք մը առնել ի նպաստ Տրէյֆիւսի՝ որուն նախորդ օրուան մէջ բռնած դիրքը անկեղծ կը հոչակուի ներկաներու մեծ մասէն։

Ժամը վեց ու կէսն է. նիստը պիտի սկսի։

Բայց յանկարծ արտակարգ իրարանցում մը կը փրթի մամուլի ներկայացուցիչներու յատկացուած վայրէն։ Պ. Թօնի ներս կը մտնէ խռոված երեւոյթով մը, և յուզուած չարժումներով ներկայ բիչկ մը կը կանչէ։

—Ի՞նչ կայ, կը պոռան չորս կողմէն։

—Վիրաւոր մը, կը պատասխանէ Պ. Թօնի։

Զորս կողմէն անոր շուրջը կը հաւաքուին միաձայն հարցնելով.

—Ո՞վ է վիրաւորը։

—Պ. Լապորին։

Հարուածը անունը արտասանուած, ամէն մարդ դէպի համալսարանին դուռը կը փութայ։ Եւ սակայն դուրս ելելը արգիլուած է. ոչ ոք կրնայ անցնիլ։

Միայն կը լսեն սպասաւորութեան փորձին մանրամասնութիւնները՝ ինչ որ ահագին բանակռիւներու առիթ կու տայ։

Տրէյֆիւսի կուսակիցներն ու հակառակորդները բուռն վիճաբանութեան մը կը բռնուին իսկոյն։

Տակաւ ձայները կը բարձրանան, փոխանակուած խօսքերը աւելի ծանր հանգամանք մը կը ստանան երկուստեք ու կարգը գաւաղաններուն կու գայ։

Եւ սակայն, ոստիկանները ժամանակ չեն ձգեր ու վայրկենապէս կը հաւաքեն ամէնուն ալ գաւաղանները։

Բանակռիւները կը չարունակուին դեռ քիչ մըն ալ, մինչեւ որ դէնքերու շաչիւնէն կը հասկցուի թէ ատեանին անդամները ներս կը մտնեն։

Նիստը կը սկսի։

Նախագահը՝ ակնարկելով առջի օրուան ցոյցերուն, կ՚ըսէ թէ գլխաւորաբար անոնք մամուլի յատկացուած վայրէն եղած էին և թէ կրկնուելու պարագային՝ պիտի ստիպուի պարպել սրահը։

Ցեսոյ կ՚արտասանէ սովորական բանաձեւը.

—Ամփաստանեալը ներս բերէք։

Ձիդ այդ պահուն, Տրէյֆիւսի փաստաբանը՝ Պ. Տըմանժ, ոտքի ելլելով կը՝ ծանուցանէ Պ. Լապորիի վիրաւորուիլը.

—Պարտք կը համարիմ Ատեանին հաղորդել ցաւալի լուր մը. պաշտօնակից՝ Պ. Լապորի՝ զոհ գացած է սպանութեան փորձի մը։

—Վերջին ծայր ցաւալի իրողութիւն մըն է ատիկա կը պատասխանէ նախագահը, ատեանը որոշ բան մը չի գիտեր ու միայն անորոշ աղմուկ մը իրեն հասած է այդ մասին։

Պ. Տըմանժ կը խնդրէ նիստը քիչ մը յետաձգել, որպէս զի հասկնայ թէ Պ. Լապորի պիտի կրնա՞յ դատավարութեան ներկայ գտնուիլ։

Նախագահը կ՚արտօնէ ու դադար մը տեղի կունենայ։

Խօսակցութիւնը կրկին թեւ կ՚առնէ բովանդակ սրահին մէջ, հաղորդակցութիւններ կու տան սպանութեան փորձին. ոմանք կ՚ըսեն թէ Պ. Լապորի վէրքը շատ ծանր է, ուրիշներ փաստաբանին մեռած ըլլալուն վրայ կը պնդեն, մինչեւ որ Պ. Տըմանժ ներս մտնելով կ՚ի՛մացնէ թէ Պ. Լապորի վիճակը ծանր չէ։

Նախագահը ուրախութիւնը կը յայտնէ ու կրկին կը յանձնարարէ ունկնդիրներուն որ հանդարտ մնան։

Ամէն մարդ իր տեղն է, բացի Պ. Լապորիէն։ Տրէյֆիւս աւելի հանդարտ կ՚երեւայ և աւելի ապահով։

Եւ առաջին անգամ կը կոչուի

ԶՕՐԱՎԱՐ ՄԷՌՍԻԷ

Հարցումներ կ՚ուղղեն իրեն Ատեանին անդամներուն կողմէ։

—Ապացոյցներ ունի՞ք, կը հարցնէ անոնցմէ մէկը, թէ Պոռտրոյին մէջ ներառնուած թուղթերը օտար պետութեան յանձնուած են։

—Բնա՛ւ։

—Ապացուցէք թուղթեր կը դիզուցէ՞ն Տրէյֆիւսի նախակայքն (միւզիվիկը) առաջ։

—Այո՛։

—Վերջի՞ն։

—Տրէյֆիւսի դատապարտութենէն ետքը մեկնեցայ պատերազմական նախարարութեան պաշտօնատունէն։

—Էսթէրհազի ո՛ւ և է առեն պաշտօն ունեցա՞ծ է տեղեկութեանց դիւանին մէջ։

—Ոչչափ որ գիտեմ, բնաւ։

—Բայց, կը հարցնէ ուրիշ անդամ մը, ի՞նչ կը մտածէք Էսթէրհազիի այն յայտարարութեան վրայ, որ Մաքենի մէջ հրատարակուեցաւ, և որուն մէջ Էսթէրհազի կը խոստովանէր թէ Պորտրոն ինք գրած է։

—Ստած է, կը պատասխանէ Մէռսիէ, ինքը չի կրնար Պորտրոյին հեղինակը եղած ըլլալ։ Նոյն իսկ եթէ գրած ալ է՝, Տրէյֆիւս տուն տուած պէտք է ըլլայ իրեն։

—Մ՚ոնթ Պորտրոն օրինա՞կ մը կը կարծէք թէ բնագիր։

—Բնագիր։

Այս հարցումներէն ետքը զօրավարը իր տեղը կը քաշուի, ու կը կոչուի

Պ. ՔԱԶԻՄԻՌ ԲԷՌԻԷ

բացատրութիւններ տալու համար զօրավար Մէռսիէի յայտարարութեանց վրայ։ Հանրապետութեան Նախկին Նախագահը կը խօսի առաջ ոգեւորութեան, բայց չա՛տ հաստատ խօսուածքով մը։

—Շատ լաւ կը յիշեմ որ, կ՚ըսէ, Մէռսիէ զօրավարը ան ատեն ինծի յայտարարեց թէ Պոռտրոյին մէջ յիշատակուած թուղթերը կարեւորութենէ զուրկ էին. նոյն իսկ աւելցուց թէ քանի մը միջոցներ բաւական էին մատնութեան առաջքը առնելու համար։

Մէռսիէ կը միջամտէ։

—Ես չեմ կրնար այդ խօսքը ընել. Պոռտրոյին թուղթերէն կային որ կրնային ծանր հետեւանքներ ունենալ։

—Ես վստահ եմ յիշողութեանս վրայ, կ՚առարկէ Պ. Բէռիէ. սակայն, կը յայտարարեմ հոս թէ ոչ մէկ ատեն ու ոչ մէկ կերպով Լէպլէսօ-Իբլօ հարիւրապետը ինծի չէ՛ խօսած Տրէյֆիւսի կարծեցեալ խոստովանութեանց վրայ։ Մէռսիէ զօրավարն էր որ քանի մը օր ետքը ակնարկութիւն բրաւ ինծի այդ մասին։ Ասկէ զատ, ան ատենուան նախարարապետը՝ Պ. Շռալ Տիւրիւի, նամակով մը ինծի յայտնած է թէ Լէպլէսօ-Իբլօ իրեն բան չէ խօսած այդ խոստովանութեանց վրայ։

Մէռսիէ նորէն կ՚ընդմիջէ.

—Ես Քofառէն ու Թանէն միայն իմացայ այդ խոստովանութեանց լուրը՝ յունուար 3ին։ Երեք օր ետքը զօրավար Կօնդ ինծի բերաւ Լէպլէսօ-Իբլօ հարիւրապետը՝ որ հաստատեց չըլլած լուրերը։

Զօրավարը հազիւ վերջացուցած, Պ. Տըմանժ կը հարցնէ Հանրապետութեան Նախկին Նախագահին.

—Ո՞րն էր այն օրը՝ ուր կը վախնայիք թէ Գերմանիա պատերազմ պիտի յայտարարէ։

—Որչափ որ կը յիշեմ, կը պատասխանէ Պ. Բէռիէ, յունուար վեցին բնաւ պատերազմի երկիւղի մը տակ գտնուած չենք։ Եթէ երբեք դիւանագիտական միջադէպ մը ըլլար, միայն ես գիտցած պիտի ըլլայի, քանի որ արտաքին գործոց Նախարարը բացակայ էր։ Կոմս Միւնդէրի հետ յունուար վեցին ունեցած խօսակցութենէս զատ ուրիշ միջադէպ չէ պատահած։ Միջադէպը խաղաղեցուած են պարզապէս։

Պ. Տըմանժ կրկին մէջ կը մտնէ.

—Զօրավար Մէռսիէի յայտարարութեան նայելով, ինքը յունուար 6ին բանակը շարժուն վիճակի մէջ դնելու հրաման տուած է եղեր որ Պուլաչֆիւ զօրավարին. և սակայն այդ օրը ինքը բացակայ էր Բարիզէն։

—Թուականները չփոթեր եմ, կ՚ըսէ զօրավարը՝ ինքզինքը հանդարտ ցուցնել ջանալով։

Խօսք կ՚առնէ Պ. Բէռիէ։

—Զօրավար Մէռսիէ շատ զբաղեցաւ իրմով. և սակայն, մինչ մեծ յարգանք մը ցոյց չէ տուած ինծի. այլ կերպով է որ 60,000 զինուոր արձակած է առանց ինծի բան մը իմացնելու։

—Որովհետեւ, կը պատասխանէ զօրավարը, այդ մասին որոշում տրուած էր ձեր նախորդին օրով։

Ատեանին նախագահը սակայն դիտել կու տայ թէ այդ խնդիրը դատավարութեան չի պատկաներ։

Այս անգամ Պ. Տըմանժ է որ կը հարցքննէ զօրավարը.

—Ինչ առնչութի՞ւն կայ յունուար 6ի օրուան և գաղտնի թուղթերուն զինուորական ատեանին յանձնելուն մէջ։

—Տագնապը, կ՚ըսէ Մէռսիէ, երկար ատեն իմիր գոյութիւն ունէր արդէն։

—Բայց, կ՚առարկէ Հանրապետութեան Նախկին Նախագահը, արտաքին գործոց Նախարարութիւնը ոչ մէկ ատեն ինծի ըսած է թէ տագնապ մը գոյութիւն ունի։

Պ. Տըմանժ հարցումներ կ՚ուղղէ Բաւնիրտրիի հեռագրին վրայ, ու կ՚ուզէ գիտնալ թէ ինչո՞ւ դատական պարութիւն չի կցած դայն։ Զօրավարը խուսափողական պատասխան մը կու տայ։

Պ. Տըմանժ նոր հարցումը ալ կ՚ընէ.

—Ի՞նչ եղած է Բիթի տը Բիլմի այն մեկնարանութիւնը՝ որ դաղտնի թուղթերուն կցուած էր, անոնց զինուորական ատեանին յանձնուած պահուն։

—Դասին ետքը, կը պատասխանէ Մէռսիէ, Սանտեր գնդապետը ինձի վերադարձուց դայն ու նետեցի։

—Բայց ինչպէ՞ս նետելու իրաւունքը ունենալ կը կարծէք վաւերագիր մը՝ ուրկէ օգտուած էր 1894ի զինուորական ատեանը։

—Դատը վերջացած էր արդէն։

—Սակայն քիչ ետքը՝ զօրավար Կօնդ ձեզի մէկ օրինակը տուաւ այդ մեկնարանութեան։

—Զայն պահելու ոչ մէկ պատճառ ունէի։ Վերադատումը վճռելու համար քննութեան սկսուած էր. չեի ուզեր ո եւ է պատճառ հայթայթել վերաքննութեան յաջողելուն ի նպաստ։

Այս անամօթ յայտարարութեան վրայ բովանդակ սրահին մէջ խուլ աղմուկ մը կը փրթի և ամէն մարդ կը յիշէ Ժօռ Պուռաժի նախորդ օրուան բառը՝ զոր ժողովուրդը Մէռսիէի երեսն ի վեր նետած էր փողոցին մէջ.

—Մարդասպա՛ն, մարդասպան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ. — Հակահրէական երեսփոխան Պ. Լազի կը շարունակէ իր Ջանքերը համաձայնութիւն մը գոյացնելու նախարարութեան հետ թէ ինչ եղանակով պիտի կատարուի Պ. Կէռէնի ձերբակալութիւնը։ Նախարարապետ Պ. Վալդէք-Ռուսօ յայտարարեր է թէ կառավարութեան բուռն փափաքն է որ արիւնահեղութիւն տեղի չունենայ։ Շապաղ փողոցին մէջ, ուր կը գտնուի հակահրէական դաշնակցութեան կեդրոնը, կացութիւնը տակաւին փոխուած չէ։ Պ. Լազի առջի օրը նոր դիմում մը ըրաւ Պ. Կէռէնի մօտ, սակայն նորէն չյաջողեցաւ։ Այսու հանդերձ իրիկուան մտ կրկին դիմում ըրաւ, բայց արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ։

—Վիլլիբանչի մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Վիալ սրբան՝ իբրեւ մասնակից հակահրէական ներուն և արքայական կուսակցութեան։

—Բարիզէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ Պ. Տէռուլէտ չուզեր եղեր պատասխանել հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ֆաւրի։

ՊԼԷՒԻՒՍԻՆԵՐՈՒՆ ԶՈՒՍԱՐՃՈՒԹԻՒՆԸ. — Պուլսէլլէն կը հեռագրեն Մաքենի թէ կիրակի իրիկուն Լէտպէրի-սիւռ-կանի մէջ կատարուած Տրէյֆիւսեան ցոյցը բաւական հետաքրքրական եղած է։ Գրեթէ բոլոր տուները, նոյն իսկ ամենայեռուն գործաւորները դրօշներով և Տրէյֆիւսի, Զոլայի ու Բիքառի կենդանագիրներով զարդարուած էին։ Հանրակառքերու կառավարմամբ մը որ իբր թէ Բարիզէն կու գար, վար իջան Տրէյֆիւսը, Շէօռէ Բէսնէն ու Զոլան ներկայացնող անձեր։ Ֆրանսական սպայի համազգեստ կրող անձեր, Լրբու պատգամաւոր, և իրենց գլուխը ունենալով շինծու Բիքառ գընդապետ մը, դիմաւորեցին «Տրէյֆիւսը, Շէօռէ Բէսնէն ու Զոլան», որոնք լանտայի մը մէջ բազմեցան։ Նոյն միջոցին նուագածուներ Մարսէյեզը կը հնչեցնէին։ Տրէյֆիւսը ներկայացնող մարդը ամէն կերպով քիչ չատ անոր կը նմանէր։ Հիւսարի համազգեստը կրողներու խումբ մը թափորին առջեւէն կ՚երթար։ Երկու երիտասարդ վերտառութիւններ կը տանէին, որոնց վրայ «Կեցցէ՛ Տրէյֆիւս» գրուած էր։ Այդ լանտային կը հետեւէր ուրիշ կառք մը, ուր սպիտակ հագած աղջիկներ կային և որոնց մէկը ձշմարտութիւնը կ՚անձնաւորէր։ Ժողովուրդը, որ բազմաթիւ էր, խանդագին ողջունեց այդ թափորը զոր գործաւորներ կազմակերպած էին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Կայսրը հինգշաբթի օրը Բասէլէն ճամբայ ելաւ դէպի Մէց։

—Բրուսիոյ Երես. Ժողովը 209ի դէմ 216 քուէով մերժեց Տորթմունտի էլպա չինուելիք ջրանցքին ծրագիրը։

—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովը 126ի դէմ 228 քուէով մերժեց Ռէնէն էլպա չինուելիք ջրանցքին ծրագիրը։

ՍԵՐԳԻՈՅ առեւտրական նախարար անուանուեցաւ պետական խորհրդական Պ. Զիլան Զիլանովիչ։

ԹՍ. ԼԻՆ ՈՒԱՆ՝ ԱԶԱՏ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏ.—Թայմզ խօսելով Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէի քաղաքականութեան յաղթանակին վրայ, որով Թալիէն-Ուան ազատ նաւահանգիստ հռչակուեցաւ, կ՚ըսէ թէ աշխարհի վաճառականութեան համար այդ մեծաշնորհին ընդունելութիւնը առաւելութիւնը կախում պիտի ունենայ մեծ մասամբ այն եղանակէն որով ռուս պաշտօնեաները պիտի գործադրեն Զարին այդ վհհոգի քաղաքականութիւնը

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ —Անգլիոյ քոռսպիտէին բարձրացումը, զոր հեռագիրը հաղորդեց, ցոյց կու տայ թէ Լոնտոնի սակարանին վրայ լաւ տպաւորութիւն մը ըրած է այն լուրը թէ Պ. Քրիւկէր ու Թրանսվալի կառավարութիւնը ընդունած են խառն յանձնաժողովի մը կազմութիւնը՝ ընտրական օրէնքին քննութեանը համար։ Լոնտոնի մէջ այնպէս կը նկատուի թէ Պ. Քրիւկէրի այդ ընթացքը մեծ քայլ մըն է դէպի ի կարգադրութիւն մը որ տեւական խաղաղութիւն մը երաշխաւորէ Բարեյուսոյ Դրուխի գաղթավայրին և Թրանսվալի միջեւ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Պէրլինէն կը գրեն Տէյլի թէ Վիլհէլմ Բ. այն ատեն Անգլիա պիտի երթայ, երբ Թրանսվալի խնդիրը խաղաղութեամբ կարգադրուի։ Հետեւաբար կ՚երեւայ թէ կայսեր այդ ուղեւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ, քանի որ Թրանսվալի Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Քրիւկէր, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց երկկ, ընդունած է քննիչ խառն յանձնաժողովի մը կազմութիւնը՝ ընտրական նոր օրէնքը քննելու համար։ Գերմանիա, կը՛սէ Տէյլի Թելկրաֆը, եթէ պատերազմ ծագի, չէզոք պիտի մնայ մինչեւ այն ատեն որ գերմանացիներու շահերը ուղղակի վտանգի տակ չըլլան։ Գերմանիա ամէն կողմ կը պաշտպանէ իր հպատակները, որով Թրանսվալի մէջ ալ նոյնը պիտի ընէ։ Միւս կողմէ պէտք է ըսել թէ Թրանսվալի Գերմաններուն միջեւ անհամաձայնութիւն մը կայ։ Մինչդեռ գերմանական պանքաները հակառակ են ուժանակի պատրաստութեան մեծաւաճառին, գերման հանքագործները այդ մասին տարբեր կարծիք ունին։ Այդ պատճառով օտար հպատակներու խընդրին նկատմամբ ալ համակարծիք չեն։ Անգլիոյ լրագիրներուն հրատարակութիւնը, կը յարէ Տէյլի Թելկրաֆը, Գերմանիոյ Կայսեր Անգլիա կատարելիք ուղեւորութեանը վրայ, ուրիշ նպատակ մըն ալ ունին բարձր քաղաքականութեան վերաբերմամբ։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնն ալ տակաւին այդ մասին պաշտօնական տեղեկութիւն մը չունի։ Ֆրանսական Թերթին Թղթակիցը կը հետեւցնէ թէ Պ. Տէլքասէի Բեղերսլուրկ կատարած ուղեւորութիւնը և Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ մերձեցման մը լուրերը մտահոգութիւն պատճառած են Անգլիացիներուն։ Դարձեալ կը կրկնուի թէ Բարիզի գերման դեսպան Միւնսթէր կոմսին չնորհուած իշխանի տիտղոսը վարձատրութիւն մըն է Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութեանց բարւոքման մասին ըրած ջանքերուն։ Ուրեմն, կ՚ըսէ Տէյլի Թելկրաֆը, խնդիրը խաղաղութեան դեսպանարարքուրդին յաջողութեանը վրայ չէ, զոր պէտք է վերագրել Զարին, այլ գերմանական ու ֆրանսական պատուիրակներուն յարաբերութեանցը վրայ։

ԲԻՄԻԱԳԷՏ ՊՈՒՆԶԷՆ, որուն մահը ծանուցինք երկկ, հեղինակն է լուսապատկերային տարբալուծման, և կազերու տարբալուծման. յաջողած է նաեւ սահմանել արեւին բաղադրութիւնը։ Պունզէն հնարած է նաեւ եղեկտրական բարդը (բէլ) որ իր անունը կը կրէ. ինչպէս նաեւ այն մասնաւոր լամպարը որ քիմիական աշխատանոցներուն մէջ կը գործածուի։ Այս աշխատութիւններով օժանդակեց հիւլական գրութիւնը հաստատուն և տրամաբանական հիմերու վրայ դնելու։ Սմուրի մեալ ուզած էր՝ ինքզինքը բոլորովին գիտութեանց նուիրելու համար։ Վերջին ատենս հաստատ էր և պարպաստ։ Իրեն եղած պատուիրերէն չէր հրաժարուր։ Աշխարհէ խոյս կու տար՝ իր աշխատանքին և մանաւանդ մութ սենեակին մէջ զուարճանալու համար, ինչպէս ինք կ՚ըսէր։

ԽԱՐԹՈՒՄԻ մէջ Թրամվուէյի գիծի մը շինութեան սկսուեր է, որուն երկայնութիւնն է երեք մղոն։ Այդ գիծը Գիշէնէր փողոցէն և կուսակալին պաշտօնարանին առջեւէն անցնելով մինչեւ Կորտոն քաղաքը պիտի երկարի։ Գիծին շինուած մասերուն վրայ հիմակուհիւա քաղաքին վերաշինութեան յատկացուած բանվորները՝ կը փոխադրուին, բայց ապագային ուղեւորներու փոխադրութեանը պիտի ծառայեն։

ՆԻՔԱՐԱԿՈՒԱՅԻ ջրանցքը ուսումնասիրելու նպատակով կազմուած տարերկեան յանձնաժողովը Բարիզ պիտի երթայ՝ Բանամայի մասին լրաւորիչ տեղեկութիւններ առնելու։ Ցանձնաժողովը շուտով պիտի մեկնի Բարիզէն, վասն զի Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին նստաշրջանը բացուելէն առաջ պէտք է քննէ Նիքարակուայի ու Բանամայի ճամբաները։

ԱԿՈՒԻՆԱԼՏՕ, Փիլիպինեանց ապատամբապետը, յուլիս 24ին հրամանագիր մը հրատարակեր է թէ Փիլիպինեանց նաւահանգիստները փակուած են ամերիկեան նաւերու համար։ Միւս ազգերու նաւերու նաւաղները և բեռները զինուորական քննութեան մը պիտի ենթարկուին։ Օտարականները պէտք է հաստատեն իրենց ազգութիւնը և իրենց ուղեւորութեան նպատակը։ Օթիս զօրավարն ալ իր կողմէ հրամանագիր մը հրատարակեր է ծանուցանելով որ Փիլիպինեանց նաւահանգիստները իրական կերպով պաշարուած են։ Ամերիկեան նաւատաժինը 30—40 նաւ ունի որոնցմէ 14 թնդանօթակիրներ Սպանիացիներուն ձեռքէն առնուած-ներն են։

ՓԱՆՏԱԽՏԸ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ. — Հինգշաբթի օրը Օրբիդոյի մէջ կասկածելի երեք դէպք պատահեցան, որոնց մէկը մահացու։

— Բուալիոյ կառավարութիւնը հրամայեց առողջապահական խիստ միջոցները ձեռք առնել Բորթուկալի ժամանումներուն դէմ։

— Լիզպոնայի ամերիկեան հիւպատոսը հեռագրեր է իր կառավարութեան թէ Բորթուկալի մայրաքաղաքին մէջ, հինգշաբթի օրը, ժանտախտի հինգ դէպքեր պատահեր են։

ԳԱՐԵԳԻՆ ԷՖԷԼՅԱՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Փոխադրած է իր գրասենեակը Էսկի Զապիթի ճատտէսի Գօճաման Օղլու Խան թիւ 1։ 418 4—21

Ամերիկեան Հոլովոյթ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Համիտիէ մզկիթին մէջ, վեհ. Սուլթանը կէսօրին այդ մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուին Բուամնիոյ ու Սեւ Լեռան դեսպանները, Սերպիոյ դեսպանատան գործակատարը, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքական Տեղապահը, Հալէպի, Վանայ, Պիթլիսի, Մուշի և Տրապիզոնի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդները, Պուլկարական գործակատարը, Անատոլուի երկաթուղիներու վարչական Խորհուրդին նախագահ տոքթ. Զանտէր, տնօրէն Պ. Հիւկէն և ուրիշներ, Օսմ. Պանքայի վարչներէն Պ. Բամպէռ, Պուլկարիոյ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Թոնչէվ և հարիւրքսանչ աւելի օտարազգիներ։ Ներկայնորէն ունանք սենեկապետ Լիմն պէյի մինչեւ ցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊՈՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶՕՂՈՒԹԻՒՆ.— Մզկիթի ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած արտունութեամբ, Պուլկարիոյ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Թոնչէվ էֆ. և գործակատար Իվան Կէչով էֆ. պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԸ. — Աւստրիոյ Ֆրանց Եոսէֆի Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանը չնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Վեհափառութեան։

— Աւստրիոյ Ֆրանց Եոսէֆի Կայսեր ծննդեան 69րդ տարեդարձին առթիւ, Բերլիկ Բերայի Սանթա-Մարիա եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուցաւ և գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Եկեղեցիին մէջ երկու կարգի վրայ բարեւի կեցած էին աւստրական դեսպանատան Գաստրուս պահակախումբին նաւաղները։ Արարողութեանց ներկայ էին դեսպանատան գործակատար Պառոն Փոն Պրաուն և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները և պահականաւոր սպաներ՝ անոնք ալ պաշտօնական համազգեստով։ Նաեւ Լոյսի չոգենաւային Ընկերութեան պաշտօնեաները, նաւաստիներն մէջ գտնուող աւստրիական չոգենաւերու նաւապետները, աւստրահունգարական բարեգործական Ընկերութեան անդամները, աւստրիական նախկնաւ պաշտօնեաները, Արեւելեան երկաթուղիներու վերին պաշտօնեաները և աւստրիական գաղթականութեան երեւելիները ընտանիքով։ Երաժշտներու խումբ մը կատարեց երգեցողութիւնները։ Եկեղեցական արարողութիւններն եղան գրագակատար Պ. Փոն Պրաուն դեսպանատուն գնաց գաղթականութեան չնորհաւորութիւնները ընդունելու։ Գործակատարը դ

դէս մը կազմակերպեցին Հանովերբէր-վերայնի սրահին մէջ։

ՃՈՒՌՈՆԻ Մեբակոյտին նախագահ Քոռնոեէ իշխանը ու հետեւորդները երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլիքի արարողութեան։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, իշխանը ու հետեւորդները այցելեցին յանմապակիի գործարանը և դայս. պալատն ասպատանը ու պարտէզները։ Ճարոնցի հիւրերը սենկպատ Էվին պէյի և կայս. թիկնապահ Զէրքէս Մէհմէտ փաշայի միջոցաւ արժանացան Քոռնոեէ իշխանը ու հետեւորդները, որոնք տասը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուին, այսօր Աթէնք պիտի ուղեւորուին։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ դեսպան Պ. Քոնսթան մեսերս Ֆրանսա պիտի ուղեւորի արձակուրդով։

ՊՐԻՍԱՑԻ նահանգին համար հեռագրական ու թղթատարական քննիչ մը պիտի կարգուի երկու հազար ղրուշ ամսաթոշակով։

ԿԱՆԻ Պէցի ՍՊԱՆՆԻԶԸ.— Կը յիշուի թէ Հաֆըզ Էօմէր փաշա Եղեռնագատ ատեանին կողմէ ի բացակայութեան դատապարտուած է՝ Կանի պէյը սպանած ըլլալուն համար։ Արդ, Սթամպուլ կ'իմանայ թէ Բերայի կառավարիչ Էնվէր պէյ, որ բնաւ չէ դաղրած մարդասպանը փնտռելէ, վերջերս յաջողեր է տեղեկութիւն առնել անոր գտնուած տեղին վրայ։ Հաֆըզ Էօմէր փաշա, ոմիրը գործելէն քանի մը օր ետքը, Գումգաբուէն առագաստանաւով Գորփու փախեր և անկէ ալ Մարսիլիա գացեր է։ Կայս. կառավարութիւնը օտար տէրութեանց մօտ դիմումներ պիտի ընէ Հաֆըզ Էօմէր փաշան արտաքսել տալու համար։

ԹՈՒՐԲԻՍ. ԵՒ ՕՐԻՆԱՍՏԱՆ.— Նախարարական յանձնաժողովը զոր կը կազմեն դատական, ներքին ու արտաքին գործոց նախարարները և որ նախարարաց Խորհուրդին որոշման համաձայն պաշտօն ունի քննել Թուրքեւհեղէն հիւպատոսական պայմանագրութեան յանձնաժողովին տեղեկագիրը, հինգշաբթի օրը գումարուեցաւ եսարքքսական պաշտօնատան մէջ։ Այս յանձնաժողովը իր աշխատութիւնը աւարտելուն պէս, հիւպատոսական պայմանագրութիւնը վերջնական բանակցութիւնները պիտի վերսկսին։

ՓԱՐԱՖՆԵՐՈՒ խնդրին համար, ինչպէս ծանուցինք, Անգլիոյ դեսպանատունը երեք գլխաւոր կէտ առաջարկած է։ Այդ մասին համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար կազմուած յանձնաժողովը հինգշաբթի օրն ալ խորհրդակցեցաւ։ Յանձնաժողովը կը կազմեն Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վեմ. Նորատունկեան Դարբիէլ էֆ., քարտիներու Ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Կոռնէլ, Անգլիոյ դեսպանատան առեւտրական կցորդ Պ. Ուիքլի և խուլկան դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Քանֆիա։ Ընկերութիւնը սկզբունքով կ'ընդունի իրեն եղած առաջարկութիւնները, սակայն կարգադրուելիք երկրորդական կէտեր կան որոնք հինգշաբթի օրը բանակցութեան առարկայ եղան և որոնց մասին մինչեւ հինգշաբթի իրիկուն վերջնական համաձայնութիւն մը չէր գոյացած։

ԹԱՒՈՇԻ Ռէժիին յուլիս ամսուան հասոյթը 181,000 ոսկի եղաւ։

ԽՈՉԱԿՆԵՐՈՒ գինը նորէն բարձրացեր է Եւրոպական հրապարակներու մէջ։

ԺԱՆՏԱՄՍ.—Առջի օրն ալ Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտ դէպք ու մահ չպատահեցաւ։

ՅԻԼԻՐԻՕՅԻ լատինական գերեզմանատան մէջ երէկ առտու հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Արիմու պատերազմին մեռնող իտալացի զինուորներուն համար։

ԵՒՄԻՆԻ նահանգին զանազան գաւառակներու պաշտօնեաներէն անոնք որ բարձրագոյն հաճութեան հակուածով ընթացքի մէջ գտնուած են, դատաւորներ պիտի նշանակուին կայս. Իրատէի մը համաձայն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց գրեթէ ամէնուն մէջ, կ'ըսէ Իզտամ, այս տարի հունձքերը առատ են։ Տասանորդի տուրքը, ան՝ցեալ տարին հետ բաղդատելով, այս տարի Գոնեայի նահանգին մէջ 40 հազար ոսկի աւելի եղած է, Էնկիւրիի մէջ 60,000 և Այտընի մէջ՝ 80,000։

ԶՐՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ.— Գերմանական Սթամպուլ շոգենաւով մայրաքաղաքս հասած զբօսաշրջիկները 37 հոգի են։ Սթամպուլ Համբուրկէն ճամբայ ելլելով, Լիզպոնա, Ճիպրալթար, Մալթա, Պիրէոն և Իզմիր հաղթիկած է։ Ուղեւորութիւնը մինչեւ կ. Պոլիս տանըվեց օր տեւած է։ Պիրէոնէն մեկնելու ատեն, նուագահանդէս և պարահանդէս տրուեր է շոգենաւին մէջ։ Զբօսաշրջիկները երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլրքի արարողութեան։ Սթամպուլ երէկ իրիկուն Օտէսա ուղեւորեցաւ, բայց զբօսաշրջիկներէն մէկ քանին հոս մնացին։ Շոգենաւը եթէ Օտէսայէն կարենայ պէտք եղածին չափ ապրանք առնել և Իզմիր երթալով հոն ամրողջացնելու հարկին մէջ չգտնուի, օգոստոս 15|27ին կ. Պոլիս պիտի դայ Մեծ Կղզիի նաւաբրեւին ներկայ գտնուելու համար։ Երէկ առտու շոգենաւին նաւապետները և բոլոր զբօսաշրջիկները իրենց լրատանկարը հանել տուին խմբովին։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ շոգենաւային Ընկերութիւնը կ. Պոլիս-Աղեքսանդրիոյ գիծին համար երկու նոր շոգենաւ չլնել պիտի տայ՝ իւրաքանչիւրը 115,000 անգլիական ոսկիի։

ԳԱԳԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց հազար ոսկիի գումար մը յատկացնել՝ Դամասկոս ժամանող Պուխարացի ու Ճէղարբցի գաղթականներու բնակութեան և ապրուստի ծախքերուն համար։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի թիկնապահ կարգուած է Լ զօրաբանակին (Եէմէն) դեր-ֆէդանաներէն Մուսթաֆա պէյ։ Նաեւ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ չորս լիսնապետներ Եգիպտոս պիտի ղրկուին իբրեւ հետեւորդ Ահմէտ Մուխթար փաշայի։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱԿԱՆՈՑՆԵՐ.— Սալարապետի Դուռը հրահանգ ղրկեց զօրաբանակները՝ մասնաւոր պաշտօնեաներ կարգել՝ պահականոցներու գործառնութիւնները աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու և անոնց վրայ հսկելու համար։ Այդ պաշտօնեաները իրենց տեսածները պիտի տեղեկագրեն ձեռնհաս իշխանութեան։

ԵԼՄԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց իր գաւառային պաշտօնեաներուն որ զինուորական հէվալէներու վճարումը յապաղմանց չենթարկեն։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ընդհանուր տնօրէն տ'Առնու կոմսին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ նոյն վարչութեան ընթացիկ գործերը քննելու համար։

ՖԻՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Եէսիքլուլէի Մանարանին վարչական Խորհուրդը՝ Ընկերութեան մենաշնորհին տրամադրութեանց համաձայն՝ որոշած ըլլալով փէսի պատրաստութեան ձեռնարկել, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան գիմեց և ծանուցանելով որ փէսի պատրաստութեան համար իր դրամագլուխին վրայ 50,000 ոսկի պիտի աւելցուի, արտօնութիւն խնդրեց հարկ եղած գործողութիւնները կատարելու։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Առևտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ձեռնհաս իշխանութենէն վարկ մը ուզած է, որպէս զի օսմ. երկիրներու բնական բերքերէն մաս մը կարենայ ղրկել 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին։

ԼՈՒՅԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Ռիւչիւկ Զէքէմէի լուցկիի գործարանին արտօնատէր Սրբիրաքի էֆ.ի շնորհուած մենաշնորհը կը տրամադրէ որ ուրիշ տեղեր ալ գործարաններ հաստատէ։ Պետական Խորհուրդը այժմ կը քննէ սա կէտը թէ քանի որ Սրբիրաքի էֆ. մենաշնորհին այդ տրամադրութիւնը չի գործադրեր, մենաշնորհը պէ՞տք է չնչել թէ ոչ։

ԳԱՀԻՐԻԷՆ կը գրեն թէ Եգիպտոսի ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական վարձանեալ Սէյեիտ Ասֆէտ էֆէն փաշայի ընտանիքը նկատելով որ կարելի պիտի չըլլայ անոր մարմինը գըտնել ծովին յատակէն, որովհետեւ Մարսիլիա գացած միջոցին չոգենաւին մէջ մեռած ըլլալով մարմի՞նը ծովը նետուած էր, որոշեր է Գահիրէի մէջ վանմանեալին անունով վարժարան մը հաստատել այն երեք հազար անգլիական ոսկիի գումարով որ յատկացուած էր մարմինը ծովէն հանելու գործողութեան։

—Տղայ գողնալու խնդիրը վերջերս բաւական մթերքեր գրգռած է Եգիպտոսի մէջ։ Անցեալները ժողովուրդը քանի մը հոգի ծեծեր է տղու գող կարծելով։ Այս վերջինները օտարականներ ըլլալով տղոց ճամբայ հարցուցած ատեններն կասկածելի նկատուեր են։

ԱՐՏԱՒԻՆ գործոց նախարարութիւնը այս տարի ալ տարեցոյց մը պիտի պատրաստէ։

ԿՈՐՅՈՒՍ.—Անցեալ շաբթու էնկիւրիի շրջակայքը ընկոյզի խոյտութեամբ կարկուտ տեղալով արտերու, այգիներու և պարտէզներու բաւական վնաս հասուցեր է։

ԹԱՇ ՏԷԼԷՆԻ ջուրը փոխադրելու համար խնդրուած մենաշնորհը մերժուած է, կ'ըսէ Սապահ, որովհետեւ ջուրը, իբրեւ սուրբ բան մը, եթէ մենավաճառի վերածուի, հակառակ է աստուածային կամաց։

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ ժամ 8ին Դալմաթիոյ քարափին վրայ տապալաւորներէն սէկին մէջ, ուր սիէմմոկրափի ներկայացումներ կը տրուին, հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ, բայց չուտով մարեցին։

ՍՏԱՆՍՑԻ մէջ անցեալ շաբթու Միսաք Կարապետեան անուն տանըհինգ տարեկան պատանի մը՝ դիպուածով Սէյհան գետը ինկեր ու խեղդուեր է։

ՍՕՄՍ ԹՕԶ
La Somatose

Սօմաթոզը ամէնէն զօրաւոր վերակազմիչն է, և կը յարմարի թէ՛ ծիծով թէ՛ պիպտօնով մեծցուող տղոց, ինչպէս նաև պատանիներու և ծերերու։ Արտօնուած է բոլոր բժիշկներէն և կը գտնուի ամէն դեղարանի մէջ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Բերա, թիւ 1, Եէնիլ փողոց

Ուսումնարանը պիտի վերաբացուի առաջիկայ սեպտեմբերի 1ին, չորեքշաբթի օրը։

Ընդունելութեան պայմաններուն և ուսմանց ծրագրին տեղեկանալ փափաքող պատուական ազգայինը կրնան դիմել Տնօրէնութեան, երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր։

Տնօրէնութիւն
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ
Բերա, 23 յուլիս 1899
407 5—10

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ իր տանը մէջ աշխատեցաւ և այսօր Պատրիարքարանն կ'երթայ ուր պիտի գիշերէ՝ վաղն առաւօտ քարոզ խօսելու համար Մայր եկեղեցին։

— Ալէքսիեան Տ. Գրիգորիս Սրբազանի համար երէկ տեղի ունենալիք բարձրակաչ խորհրդակցութիւնը այսօրուան յետաձգուած է։ Երէկ, Տօքթ. Էօմէր փաշան հրաւիրուեցաւ Սրբազան հիւանդին քով, անոնցմէ անձնական դարմաններ հասցընելու։ Այսօրուան բժշկական խորհրդակցութեան պիտի մասնակցի նաեւ Տօքթ. Սեդրոսեան։

—Քահանայ մը... թատերական հեղինակ. ահա վերջին նորութիւնը որ կու գայ մեզի Կովկասէն։ «Տեղական քահանաներէն մէկը,—կը գրէ Բագուի մեր թղթակիցը,—Հ. Եղիշէ Գեղամեան որ մեր գրականութեան մէջ յայտնի է իր մի քանի գրուածքներով, նորերս աւարտել է մի թատերախաղ, որը պիտի առաջարկուի Բագուի տրամադիրական խմբին, առաջիկայ սեպտեմբեր ամսին։»

—Երէկ իրիկուն Թոտսթօ վերադարձաւ այն քահանան որ Դաւառ. Վարչութեան կողմէ Կ. Պոլիս ղրկուած էր իրենց առաջնորդին ուղեկցելու համար։ Այվազեան եպիսկոպոսը մայրաքաղաքս կը մնայ տակաւին։

—Հայագէտ Պ. Ն. Մառ՝ Բեգերպուրգի կայս. աշխարհագրական ընկերութեան կողմէ Կովկաս խրկուեր է բնագիտական ուսումնասիրութեան համար պեղումներ կատարելու։ Հայագէտ բրոֆէսորը յուլիսի սկիզբները Ալէքսանդրբորէ անցնելով՝ Ապարանի կողմերը գացեր է։

—Ուսումնական Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Բերայի Ազգայնոցին մէջ, առժամեայ ատենապետութեամբ Յ. Գուրգէն էֆ.ի և հետեւեալ տնօրինութիւնները բրաւ.— 1. Ազգ. տարրական նախակրթարաններու ուսանողներու վերամուտի քննութեանց ժամանակը հասած ըլլալով, Խորհուրդը՝ ըստ կանոնի՝ իր մէջէն անդամներ նշանակեց, որոնք պաշտօն պիտի ունենան ներկայ գտնուիլ այդ քննութիւնց, և հսկել որպէս զի աշակերտները իրենց կարողութեան համեմատ բաշխուին նախակրթարանի երեք դասընթացքներու այլ և այլ բաժանմանց մէջ։— 2. Կազմական կանոնագրի տրամադրութեան համեմատ՝ որոշեց յատուկ շրջաբերականաւ տալ բերել մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդները որպէս զի իրենց մատակարարութեան տակ գտնուած վարժարաններու նոր շրջանի կրթական պիւտճէն փութան ներկայացնել իրեն ի քննութիւն և ի հաստատութիւն։ Այս առթիւ որոշեց հրահանգ տալ նաև նոյն Թաղ. Խորհուրդներուն՝ իրենց վարժարաններուն մէջ առողջապահիկ կանոններու կիրառութեան մասին։— 3. Բերայի նորէկեան մանկապարտէզին մէջ կիրակնօրեայ դասախօսութիւն մը հաստատելու համար նախորդ նստին Համբարեան էֆ.ի կողմէ առաջարկութիւն մը ներկայացուած ըլլալով, Խորհուրդը իր երէկի գումարման մէջ լսելէ յետոյ այս մասին առաջարկու ուսուցչին բերանացի տեղեկութիւնները, որոշեց տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։— 4. Նկատողութեան առաւ մէկ քանի գաւառական Ուսումնական Խորհուրդներէ հասած գրութիւնները, իրենց վարժարաններու կազմակերպութեան մասին, և որոշեց անոնց իւրաքանչիւրին տալ հարկ եղած հրահանգները, ըստ տեղական պահանջմանց։— 7. Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանի ուսումնական վիճակին վրայ Թաղ. Խորհուրդին հետ խորհրդակցութիւն մը կատարելու պէտքը տեսնելով, որոշեց իր յանձնակայ Նիստին հրաւիրել զայն։

—Զնայած Թիֆլիսի դժոխային շոգերին,—կը գրեն Թիֆլիզէն—յուլիս 26ին, քաղաքիս մեծ գտնուող Կրծանիսի Հայոց ուխտատեղին լցուած էր ահագին բազմութեամբ։ Այդ օրը Կրծանիսի սօնն էր և զկալ ի ուխտատեղին տանող ճանապարհը ծածկուած էր կառքերով, սայլերով, օմիբուսներով և ահագին ուխտուն բազմութեամբ։

Քեռի Հայերից, վրայի և ռուս ուխտաւորները էլ համբուրելու և էֆի անելու էլն գնացել։ Փոշին, խորոված հոաք և զուռնան, ինչպէս պատմում են, խառնուած հասարակ ժողովրդի քէֆին՝ աւելի եռանգ էին ներշնչում։

—Ուսուցչութեան ընտրելիներու քննիչ Յանձնաժողովը իր երէկի նիստին մէջ կատարեց քսանէ աւելի երկսեռ ընտրելիներու Ուսողութեան քննութիւնները։ Յառաջիկայ ուրբաթ տեղի պիտի ունենան փրանսերէն ու անգլերէն լեզուներու և կրկ. ու ձեւի քննութիւնները։

ՈՒՐՖԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՐՖԱ, 29 յուլիս։

Տեղւոյս ազգ. վարժարանները արձակուրդի սկսած են, և նախկին պայմաններու տակ ու նոյն ծրագրով պիտի վերաբացուին սեպտ. 1ին։ Արձակուրդի նախընթաց օրերուն մէջ տեղի ունեցան երկսեռ ուսանողներու հարցաքննութիւնք։ Այս տարի Ֆ. Նախակրթարանները շրջանաւարտ չունեցան, 8 ամսի չափ առաջ կրթական ծրագրին մէջ եղած օգտակար փոփոխութեան մը պատճառաւ։

—Մեր Ս. Հարց դաւանութեան մասին Ա. Պատրիարք Հօր ծանօթ երկրորդ — ընդարձակ — կոնդակը արդէն իր ժամանակին կարդացուած էր մեր աղօթատեղիին մէջ։ Նոյն ատենէն սկսած էր կարդացուիլ նաեւ Ազգ. Լսարանի մէջ հանդերձ մանրամասն բացատրութեամբ։ Այս գործը մինչեւ հիմա կը շարունակէ և տարուն 1-2 կիրակիէն հաւնիս կրնայ աւարտիլ։ Կրօնական վէճերէ հեռու ընկած տեղւոյս ժողովուրդը՝ իբրեւ նորութիւն մը՝ հաճոյքով կ'ունկնդրէ Ս. Պատրիարք Հրաւաքան խօսքերուն և արդարացի դիտողութիւններուն։

—Վաղդավառի տօնին առթիւ Առաջ. Տեղական պատարագեց անգործածելի չէնքին առջեւ տարիներէ ի վեր զետեղուած չարժական սեղանին վրայ։ Ծանուած քարոզը՝ տեղին անյարմարութեան պատճառաւ՝ քիչերուն կրցաւ հասկնալի ըլլալ։ Վարդավառն ալ երթալով կը կորնչէ իր աւանդալիր նշանակութիւնը։ Նոյի օրերէն յուշաւորուած օրուան զբաղմի տօնը՝ անտարբեր կը թողու հանրութիւնը. այս կամ այն դրան մէջ՝ քանի մը պզտիկներու ջրի ցանցնուելը նշմարելով է միայն որ կը յիշենք այս տարի արդէն ուշացեալ Վարդավառին ժամանումը։

Հոս, ինչպէս վաղեմի սովորութիւն է, այս տօնին կատարուեցաւ պտուղներու պղնուագոյնին՝ խաղողին օրհնութիւնը։ Մենք հոս յուսիսի 15էն կը սկսինք խաղող վաճառել։ Ինչո՞ւ Ս. Աստուածածնի տօնին պահենք անոր օրհնութիւնը ըստ Տօնացոյցին, որ չինուած է համեմատապէս ցուրտ կլիմաներու ենթակայ երկրի մը մէջ։ Գ. Կ. Ռ.

ԹՂԹԱԲԵՐ
Ա. ՑՍ ՕՐՈՒԱՆ
(Օգոստոս 16ի թերթերէն)

ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁԸ

Պ. Լայօսի հետեւեալ կերպով պատմեր է Սուլթանի թղթակցին՝ սպանութեան այն փորձը որ իր վրայ գործուեցաւ։

«Կնոջս հետ դուրս ելած էի համալսարան երթալու համար։ Հրապարակին վերայ գտնուած չուկային մօտը հպիւռ կասած, կինս, տեսնելով որ մուտքի տոմսակը տուին է մոռցած, դէպի տուն երթալ սկսաւ։ Ես ալ, քայլերս դանդաղեցնելով Ռիշմն քարափին ճամբան ձեռք առի։ Քիչ մը յառաջանալէ ետքը Պ. Պ. կասին ու Բիքառը տեսայ որ իբրեւ 300 մէթր առաջ կը գտնուէին և չուտ մը անոնց քով գացի։

«Ծանկարծ պայթում մը լսուեցաւ ու մինչեւոյն ատեն սոսկալի ցաւ մը զգացի ձախ կողմէս։ Թշուառական մը ուվվէրի հարուած մըն էր տուած ինծի, հպիւռ 70 սանթիմէթր հեռուէն։ Ոմբաձգողը կ'երեւայ թէ ինծի կը սպասէր հոն։

«Մինչդեռ Բիքառ ու կասի ոմբաձգողը կը հետապնդէին, 10-12 մարդիկ անցան, առանց ինծի ոչ է կերպով օգնելու։ Վերջապէս, նուազ վայրագ երեք անձեր լսեցին ձայնս։ Կին մը տեսայ այդ պահուն՝ որուն ըսի. «Գացէք Ռէգիլիսն ու Պրիսսոն բերէք համալսարանէն։ Կինը հեռացաւ խլոյն և ինքզինքս խոշոր ամբոխի մը հրապարտուած տեսայ։ Մնացածը գիտէք։»

ՀԱԿԱՍԵՄԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԱՄՐՈՑԸ

Ձերբակալման հրամանագիրը՝ որ հանուած է Պ. Կէսէնի դէմ, ոստիկանութեան քիմիսը Պ. Համառի կողմէ տարուեցաւ Նապլէ վրոյցի այն տունը՝ ուր Պ. Կէսէն ապաստանած է իր բարեկամներուն հետ։

Պ. Համառ չարժանեցաւ լսեց ներսէն, ինչպէս նաեւ ապաղաներ.

—Ոտքի, ընկերներ, կը պրոպին, պատրաստ էք, ամէն մարդ իր տեղն է, բան մը մի՛ ընէք առանց հրամանի։

Երկու վայրկեան ետքը քիմիսէրը նորէն դուռը զարկաւ։ Այս անգամ գրան պզտիկ պատուհանը բացուեցաւ ու գլուխ մը երեւան ելլելով հարցուց.

—Ինչ կ'ուզէք։

—Ոստիկանական քիմիսէր Պ. Համառն եմ, և յանուն օրինաց կուգամ գործադրել այն ձերբակալման հրամանագիրը՝ զոր հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ֆաստա հանած է Պ. Ժիլ Կէսէնի դէմ։

—Լաւ, ըսաւ մարդը, և քիմիսէրին քիթին դոցեց դրան պատուհանը։

Այդ վայրկեանին՝ առաջին յարկէն պատուհան մը բացուեցաւ՝ ուրկէ Պ. Ժիլ Կէսէն հարցուց գիմիսէրին.

—Ինչ կ'ուզէք։

—Ոստիկանական քիմիսէր եմ. վար իջէք, յանուն օրինաց կ'ուզեմ ձեզի հաղորդել ձերբակալման հրամանագիր մը՝ որ ձեզի դէմ հանուած է։

—Չեմ իջնե՛ր, պոռաց Պ. Կէսէն, չեմ իջներ, չեմ իջներ։

—Այն ատեն կը յայտարարեմ ձեզի, թէ այս վայրկեանէն սկսեալ դուք և ձեր ընկերները ըմբոստ վիճակի մէջ կը գտնուիք։

Եւ ձեռքի ձերբակալման հրամանագիրը ծալելէ ետքը, քիմիսէրը դրան քով դնաց ու ձեղքէ մը ներս նետեց զայն։ Պ. Կէսէն անհանգիստ երեւաց քիմիսէրին այդ արարքը տեսած պահուն ու կէս մէջքէն պատուհանէ ի վար կախուելով, ջանաց կրկին խօսիլ ոստիկանութեան պաշտօնէային հետ. սակայն անիկա ականջ չկախեց։

—Ձեզ ուզեր դիս մտիկ ընել, հա՞, ըսաւ ան ատեն հակահրէականներու գաղանակցութեան պետը, սակայն բառ մը մեզի ունէք ձեզի ըսելիք։ Կ'ուզէք ձեռք անցընել զիս, բայց անիրաւ չպիտի կրնաք ձեռք անցընել բովանդակ Ֆրանսան որ մեզի հետ է։

Փողոցը հաւաքումը բաւական հոն էր թէեւ, սակայն ոստիկանութիւնն ու տեղատարափ անձրեւ մը ամէնքն ալ ցրուեցին։

Վաղը՝ Մէսսիլ և Ռոժէ զօրավարները պիտի լսուին՝ գնդապետ Բիքառի վիճաբանութեան մասին իրենց դիտողութիւնները ընելու։ Ատեանը պարպուեցաւ առանց միջադէպի։

ՄԱՐԻՈՆ շաբաթաթերթի ԺԳ. տարեշրջանի 5րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր գեղաքերքաշարժ ճոխ պարունակութեամբ։ — Տարեկան 50, վեցամս. 25 և հատը 1 դրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս ՏէրՕվհէան, անուշն Նադիկի, Նորատունկեան խան, Գալաթիա։

ՕՍՄ. ԿՈՅՍ. ՊԱՆԿԱ

Ա.ԶԳ.—1890ի 4 առ 100 տոկոսաբեր Օսմանիէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն կտրոնները (թ. 7, պայմանաժամը 1893 սեպտեմբերին լրացող) որոնք մինչեւ 1899 օգոստոս 31 սեպտ. 1 ներկայացուած չըլլան վճարուելու համար, անարժէք պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 6/18 օգոստ. 1899

* * *

Գլխաւոր 1890ի 4,999,500 օսմ. ոսկիի պարտաթուղթերուն։—19րդ վիճակահանութիւն 1899 օգոստոս 1/13ի որ կատարուեցաւ յուլիս 31—օգոստ. 12ին։

1451-1500 8101-8150 14501-14550
17301-17350 30201-30250 41851-41900
46801-46850 54201-5325 564010-56450
75251-75300 89751-89800 90051-90100
90951-91000 101351-101400 110801-
110850 112401-112450 127651-127700
127901-127950 135101-135150 135501-
135550 136701-136750 142251-142300
144701-144750 160551-160600 166301-
166350 189101-189150 198151-198200
204851-204900 208301-208350 209601-
209650 214651-214700 214701-214750

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԹԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութենէն ստացած ենք շերամի հունտերու պատրաստութեան և վաճառման Կանոնագիրը, զոր պիտի հրատարակենք երկուշաբթի թիւով։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ռդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿԱՏՄ

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ս. Ռ.	25	16
Ամէնէն բարձր գին	»	25	16 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	15 1/2
Բուլգարիոյ Ծգեմ. զոյ.	Ֆր.	123	62
Ամէնէն բարձր գին	»	123	87
Ամէնէն ցած գին	»	123	62

ԲԱՑՈՒՄ 8 Օգոստ.

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ֆ. Ռ.	25	15 1/2
Բուլգարիոյ երկաթուղի	Ֆր.	113	62
Օսմանիէ		427	—
Ռէժի		309	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քէյէրայ ՕՍՄՍ.		2	30
Երկրագործական Պանքա		7	—
Ցօս. Ամ. Նանտ է Վայէօ	Ա. Ռ.	3	12
Օսմ. Ռպան. Էնկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		645	—
» ծուխանս		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	301	—
Քարափ Գ. Պոսու	»	481	—

ԴՐԱՄԱՆԵՐՈՒՄ ՀԱՆՔԱՑԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	17	10
Անգլիական ոսկի	»	110	
Թոյ ցուցեալ	»	90	10
Գրիմիոյ	»	51	14
Մէճիտիէ արծաթ	»	17	39
Մէճիտիէ	»	19	—
Ռուպլի թղթադրամ	Ս. Ռ.	»	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 18 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	25
) զոյ.	»	23	32
» » » Բ.		47	70
» » » Գ.	»	16	80
Օսմանիէ	»	426	25
Բուլգարիոյ երկաթուղի	Ֆր.	1[illegible]5	—
Օսմ. Ռէժի	»	309	—
Օսմ. Կայս Պանքա	»	57[illegible]	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	07
Քէյէրի Լիոնէ	»	256	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Մուէզդի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	55
Պպանիական արտաքին	»	60	52
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	28[illegible]
Դրամագրոյ	»	63	—

ՊԵՐԼԻՆ, 18 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բուլգարիոյ երկաթուղի	»	126	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	29[illegible]

ՎԻԵՆՆԱ, 18 Օգոստ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆրօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»		—
Բուլգարիոյ երկաթուղի	»	61	30
Օ սմ. Ռէժի	»	140	—

ԻԼԱՆ
ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՓՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Թազինէի Խասայի շահանէճէ միւպայեա օլունաճադ միթենէվի էլճինս տադիգ իլէ սալամուրլրը եավրաղըն վէ տարը իլէ քէնէվիրին միւնագասաբնա պաշլանըլրըղընտան վէ տադիգին գարարը գաթիսի աղըսթոսըն օն իքինճի բէնչչէնպի կիւնիւ վիրիլէճէկնտէն իթթայա թալիպ օլանլարըն թէէնինաթ ագչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆիալէնամէի միւսթահսրպէն եկվմը մեգթիր սահթ տօքուզընա գատար խաղինէի ճէլիլէի միւշարէլեյհ սայա կէյմէկերի իլան օլունուր։

Ֆի 4 աղըսթոս սէնէ 3.5
2—3

ՊԱՇՏԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒՄԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեբանութիւն, երես 707

Այս գիրքը, մեռնելու հեղինակի գործ և բարդմամբ ուսումնասիրութեան արդիւնք, մամլոյ տակ էր երկար ժամանակ հետ։ Հիմա աւարտած է և հրապարակ հանուած ի գին 30 ղրշ.։ Իմաստասիրական գրուած մը չէ լոկ, այլ միանգամայն պատմութիւն մը խմաստասիրական դրութիւններու։ Նոյնչափ կատարեալ և հմտալից ուրիշ երկասիրութիւն մը չկայ Հայ լեզուով։ Կը յանձնարարենք բոլոր Հայ ուսանողներուն և դպրոցներուն։

Կը ծախուի Պոլսոյ-Հաւուր գրատան մէջ Ֆինճանճիլար Եօղուրլու։ 173

Տղաքները ինչպէս նաեւ չափահաս անձերը մեծ հանդրով կը խմեն ՏՈՐԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ «Մօռիւի ծիան հիւթէն» պատրաստուած հեշտալի ԳԻՆԻՆ։

ՏՈՐԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ ԳԻՆԻՆ ախորժակ կը բանայ, ուժ եւ արիւն կուտայ եւ մարմինը կը պարարտացնէ։ Բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն զայն, իբրեւ ընտրելի մը որ Մօրիւի ծիան իւղէն աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի տկարակազութեան, անարիւնութեան, ոսկրաթերութեան, ծիւրախտի, մորթային հիւանդութեանց վրայ եւայլն։

Կը վաճառուի բոլոր թերանոցներու։ Կեղծարարներէն՝ ԲԱՐԻՁ, լաֆայէթ փողոց, Քիւ 128։ 41։ 2—13

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրենութիւն Լեւոպա

Բարեկ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Գուվառ ոէ գ'Էդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան լենքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոտրա-Տամ ոէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած եկամտաբերութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՈՒԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բաղի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն գրամով վճարելի չահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կապին, որոնց կրպատանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերարերին Ընկերութեան բոլոր չահերը։ Եթէ մասնակից է, և կամ ապահովեալ չէք, իսկոյն չահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս եկամտաբերել տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվերջերու եւ ապրելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոնցով ժամանակավիճակի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիէ-Գատուրկա
Ա. ՋՈՒԼՃԱՅԻ
Վայրկեան փողոց Վիթալիս խան Գալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ, Գլասգոյ, Մէլբուրնայ
և Սիւ Ռոմի Գլխաւոր Գրասենեակ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բասմէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրէիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Գեանսբաս	3000	Բէրա	2200
Տարրա	3000	Սֆինքս	2000
Սամանի	3000	Դասքնէ	1200
Գարթոնա	2500	Գուլֆ	1500

«Թիպս» շոգենաւը, նաւապետ Պրաուն ամսոյս դէպի Հին Լիվերպուլէն հոս կը հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռէթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, ՃԷյմս Սգրիդ Լիվերբուլ

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱՅ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՐԱՇԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անշնաս. կը ջնջէ ախտերն, գլուխդարձ, ներբոյսները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հասունները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանց քարարբրքման, արիւնամիզութեան, առանց միջոց պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետեւանք սանդալները։

Ամեն քարտիւ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամեն դեղատուներ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԴՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԻՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՅԱԿ

1899 Մայիս 20էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եգերհեն Կամուրջ

11 — Միրկ. Բ.հիս. պէպ. արն. զրչ. օ.Ա. պշկ. 20
11 — Ենիմ. մէզպ. պէօյթ. Քրպ. ենք. սթն. պոյմ. պիտի հաղորդակցի 43
11 45 Պօյմ. Բ.հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ. պշկ. 34
11 45 Ենմ. մէզպ. պէօյթ. ըրնպ. Քրպ. ենք. Միրկ. պիտի հաղորդակցի 46
12 30 Մրկ. Բ.հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ. պշկ. 18
11 55 Պէօթ. պէպ. բշկ. ենք. գնլ. Բ.Ա.հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. սկտ. 44
12 30 Եսմ. մէզպ. պէօյթ. Քրպ. ենք. սթն. պոյմ. պիտի հաղորդակցի պշկ. 40
12 45 Բ.Ա. գկվ. եսմ. մէզ. պէօյթ. Քրպ. պէյզ. բշկ. չպզ. գնլ. Ա. հիս. գնտ. պշկ. 17
1 15 Պօյմ. ը. հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ.պէշ. 20
1 30 Եսմ. մզբ. պէյթտ. Քրպ. ենք. էմրկ. պշկ. 21
2 15 Էմրկ. Բ. հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ. պշկ. 33
2 03 Բ.Ա. գկբ. եսմ. մզբ. պէյթտ. Քրպ. ենք. սթն. պոյմ. 43
3 10 Պօյմ. Բ. հիս. պէպ.արն. զրչ. օրթ. պշկ. 18
2 42 Պէյզբ. պէյզ.բշկ. չիպ. Ա. գրա.գնտ. պշկ. 46
4 — Մրբկ.Բ.հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ.պշկ. 21
4 — Եսմ. մզբ. պյթտ. Քրպ. ենք. սթ.պոյմ. 40
4 40 Պօյմ. Բ. հիս. պէպ. արն. զրչ. օրթ. պշկ. 33
5 30 Եսմ. մզբպ. պէյթտ. Քրպ. ենք. մրբկ. Բ. հիս. պէպ. արբվ. օրթ. պէշկ. 45
6 30 Պէյզ. ենք.գանլ.մրբրմ. Ա. հրս. գանտ. պէպ. արնվ. չէնկ. պէյլ. Թուզվ.սկբտ. 20
6 45 Բ. Ա. գավ. սեմ.մէզ. պյթտ. Քրպ. ենք սթէն. պոյմ. Բ. հրս. պէպ. արնվ. Թբ.օրթ. պշկ. 23
7 30 Եսմ.մզբ.պյթտ.Քրպ.պյզ.բշկ.ենք.գնլ. Ա. հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ. 31
8 36 Բ. Ա. գավ. սեմ.մէզ.պյթտ.Քրպ. պէյզ բշկ. չպզ. գանլ. Ա. հրս. գանլ. վ.թբ. չէնկ. պէյլ. զուզվ. սկբտ. 17
9 — Սեմ. մզբպ. պյթտ. Քրպ. ենք. սթէն. սրբկ. Բ. հրս. պէպ արն օրթ պէշկ 18
10 — Եսմ. մէզպ. պէօյթ. Քարապ. ենք. պոյամ. ը. դլսաբ պէշիթ։ 44
10 35 Մրբկ. պոյմ. պէպ. արն. զրչ. օրթ. 46
11 — Եսմ. մէզբ. պէյթտ. Քրպ. ենք. մրբկ. Բ. հրս. արն. պշկ։ 21

Ասիական եգերհեն Կամուրջ

10 45 Պէյզ. Ա. հիս. գնտ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. սկիտ. 45
11 15 Պէյզ. փշգ. չպզ. գանլ. Ա. հիս. հետեւեալ շոգենաւին պիտի հաղորդակցի 21
11 45 Ա. հիս. գնտ. վանք. Զանկ. պէյլ. Իգկ. պշկ. 33
12 15 Պէյզ. բշգ. ենք. գանլ. Բ. Ա. հրս. գնտլ. վանք. չնկ. պէյլ. զուզկ. սկիտ։ 44
1 30 Պէյզ Փշգ Զաքլ Դայ ա Հիս պէշկ։ 17
2 — Ա. հիս. գնտլ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ 45
3 15 Զանկ. պէյլ. զգկ. սկիտ։ 17
3 — Պէյզ.փշգ.չպզ.գանլ. Ա.հիս.գնտ.պշկ։ 46
3 30 Ա. հիս. գնտլ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ։ 34
4 30 Պէյզ. փշգ. չպզ. գանլ. Ա.հրս. գնտ.սկ. 41
5 — Ա. հիս. գնտլ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ. 43
6 30 Պէյզ. ենք. գանլ. մրբկ. Բ. Ա. հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. զգկ. սկիտ։ 20
8 — Պէյզ. փշգ. ենք. գանլ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. պեշկ։ 31
9 15 Պէյզ. փշգ. չպզ. գանլ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չնկ. պէյլ. զուզվ. սկիտ։ 17
10 10 Ա հիսարէն ուղղակի կամուրջ։ 45
10 30 Պէյզ. ենք. գանլ. Ա. հիս. գանտ. չնկ. պէյլ. զուզկ. սկիտ. 33
11 10 Վանիզիւղէն ուղղակի կամուրջ։ 34

Կամուրջեն եւրոպական եգերհ

11 45 Պէշկ. օրթ. զրչ. արն՝ պէպ. Բ. հիս. պոյմ. ենք. Քրպ. պէյթտ. մրբպ. ենիմ։ 21
12 20 պէշկ. օրթ. արն. պէպ. Բ. հիս. մրբկ. 20
12 45 պէշկ. մրբկ. ոթէն. ենք. Քրպ. պյթտ. մրբպ. ենիմ. Բ. Ա. գավաթ։ 43
1 15 Օրթ. զրչ. արն. պէպ. Բ. հիս. մրբկ։ 33
1 20 Սկիտ. Ա. հիս. գնտ. չպզ. փշգ. պէյզ. պյթտ։ 46
2 05 պէշ. օրթ. արնվ. պէպ. Բ. հիս. պոյմ։ 18
2 30 Պշկ.պյմ. ենիք. Քրպ. պյթտ. մրբ. ենիմ։ 40
3 15 Օրթ. արն. պէպ. Բ. հիս. մրբկ։ 21
3 35 Սկիտ. զգկն. օրթ. պէյլ. չնկ. արնվ. գնտլ. Ա. Բ. Հիս. գնտ. մրբկ. ենիք.փշպ. պէյզ. Քրպ. պյթտ. մզբ. եսմ. Բ. Ա. գվաթ։ 23
3 30 Պէշկ. օրթ. զրչշ. արնվ. պէպ. Բ. հիս. մրբկ։ 33
4 — պէշկ. մրբկ. սթէն. ենիք. Քրպ. պյթտ. մզբպ. ենիս։ 45
4 45 պշկ. զգկ. պէյլ. չնպզ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Բ. Հիս. գնտ. սթէն.ենք. փշպ. պէյզ։ 20
6 — պէշկ. օրթ. Ա. չշ. արն. պէպ. Բ. հիս. պոյմ. ենիք. Քրպ. պէյթտ. մզբպ. եսմ. 34
6 30 Իսկ. բուկ. պէյլէր. չէնկլ. քանտ. ա. հիսաք քանտ. սէնիք. պէյրօզ.պէօյ. մէզպ. եէնմ. ը. ա. գավազ 17
7 — պէշկ. օրթք. զրչշ. արնվ. պէպ. ը. հիս. մրբկ. սթէս. եսրբ. Քրպ. պէյթտ. մզբպ. ենիմ։ 18
8 30 պշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Բ. հիս. պոյմ. 44 եսրբ. Քրպ. պէյթտ. մզբպ. ենիմ։
9 15 Պէպ. ենիք. Քրպ. պյթտ. մզբպ. ենիմ։ 21
9 40 պշկ. օրթ. զրչ. արնվ. պէպ. Բ. հիս. մրբկ 46
10 05 մրբկ. ենիք. Քրպ. պյթտ. մզբպ. ենիմ. Բ. Ա. գավազ։ 40
10 20 պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. գանլ. չպզ. փշգ. պէյզ. մզբպ. Բ. Ա. գավազ։ 43
10 35 Պէշկ. օրթ. զրչշ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Բ. հիս. գանլ. մրբկ. ենրբ. փշպ. պէյզ։ 23
10 55 Պէպ. Բ. հիս. պոյմ. սթէս. սրբ. Քրպ. գիրբպ. պէյթտ. մզբպ. ենիմ։ 17
11 20 պէշկ. օրթ. զրչշ. արնվ. պէպ. Բ. հիս. մրբպ. ենիք։ 18
11 45 ենիք. Քրապ. պէյթտ. մէզբպ. ենիմ։ 46
12 — Պէպ. Բ. հիս. պոյամ. սթէն. ենիք։ 33
12 — պէշկ. օրթ. զրչշ. արնվ. Բ. Հ. ենիք։ 34

Կամուրջեն ասիական եգերհ

1 — Պէշկ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնրբ. գնտլ. Ա. հիս։ 45
1 20 Սկիտ. ա. հիս. գանլ. չպբ. փշպ. պէյզ։ պէյթտ։ 46
2 35 Սկիտ. զգկն. պէյլ. Չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս։ 34
3 — պշկ. Բ. հիս. գանլ. չպբլ. փշպ. պէյզ։ 44
2 45 Կամուրջէն ուղղակի Զէնկէլ քէօյ։ 17
3 35 Սկիտ. զգկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. ա. բ. հիս. գանլ. սրբկ. ենիք. փշպ. պէյզ. Քրպ. պյթտ. մզբպ. Եսմ Բ. ա. գավ։ 23
4 20 ուղղակի վանիք ա հիսաբ։ 43
4 45 պէշ. զգկն. պէյլ. չնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. ա. Բ. հրս. գանլ.սթէն.ենիք. փշպ.պէյզ։ 20
6 30 Սկիտ. զգկ. պէյլ. չնկ. գնտլ. ա. հիս. գնլ. ենիք.պէյզ. պյթտ. սզբպ. ենիմ. Բ. ա. գվգ 17
8 45 պէշ. զգկ. պէյլ. չէնկ. վնիր. գնտլ. ա. գրա. գանլ. չպզ. փշպ. պէյզ։ 33
9 25 Սկիտ. զգկն. պէյբ. Չնկլ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. 45
10 20 պէշկ. գնտլ. ա. հիս. գանլ. չպզլ. փշպ. պէյզ. մզբպ. բ. ա. գավազ։ 43
10 25 պշշգ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք։ 34
10 35 պէշկ. օրթ. զրչշմ. արնվ. պէպ. գնտլ. բ. ա. հրս. գանլ. մրբկ. ենիք. փշպ. պէյզ։ 23
11 15 պէշ. պէյլ. չէնկ. վնիք. ա. հիս. փշպ.պյզ։ 45
11 40 սպտ.գնտ.ա.հիս.գնլ. չպզ. փշպ.պյզ.պյթտ 44
11 55 պշկ. զգկն. պէյլ.Չ.նկ.վնիք.գնտ.ա.հիս։ 20

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒՍԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՆՔ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.
1898 ի հաւոյթք 34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 164 172.000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ֆ. ՀԻՒՐՄԷԻՋ
Գլխաւոր Գրասենեակ ի Գ. Պոլիս (ԿԻՍ ԹԱՂԸ Մուսթաֆա)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՖՕՐ ՐԷԲԲԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ամէն իրիկուան վրայ յոյժ, Պէշ Զբաղուելոց գլուխ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւած ատամներն ալ ամրանալ կը լեցնեն. յատկապէս ի նոխատ վիրաբանութիւն պայմանաւ։

Նորագիւտ եղանակաւ, նուրբ, ճապակաւոր, և գիտակցուն արհեստական ատամներ կը տրամադրուին, յար և նման բնականի, գունի յնատարբերի ըստ փոքրի, մեծութեան, և ատամ ատամանի երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թարմացուցիչ դեղերու. և ամենակատարելագործեալ ատամնոցներու միջոցաւ, առանց յոյժ ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ձանձերը կերտելի օրերն ալ, (գիշեր ի՞ր ոչ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (գիշեր ի՞ գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղտնիութիւնք կրնան դիմել իւրաքանչ բնակարանն, ի՞ 1 Իստիքլալ փողոց։

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

մակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աչխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏը, ԽՈՑԼը (սրրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻԼՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱԲԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանատէր ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌՈՒՑԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ Հալի, Կ. Պոլսոյ և Օրխոյայ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1089	Գոմս	1497	Գոզոս	1011	Մարսէլ	724	Բօգարիս	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկոս	2906	Կրօտոս	1625	Մարբէկս	2373	Սաբգիս	1113
Անտէլս	1541	Գորսոս	895	Լիբրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրգիս	1735
Արիսսոս	2377	Ֆլոս	4511	Լիտալիս	1581	Միրասոս	3557	Միլիս	1198
Գասանս	1832	Ֆամիս	987	Լինտու	3720	Միլս	1057	Սէբրս	1200
Գորտոնս	1264	Ֆուրս	2383	Հորատիս	3600	Մոնդէպելլս	1735	Թասսս	1328
Գրաֆս	1078	Տրարս	1713	Հուանգէս	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիլնս	841	Ֆինասս	504	Իակս	2354	Նէլբս	1088	Թօրիս	3827
Գրիֆիլս	4431	Էպրս	2464	Բասոս	5540	Օրիս	4100	Թուլէս	1470
Դէլրս	1671	Էլսորասս	1520	Ֆինս	1080	ՈնՔարիս	4036	Թորքիստս	487
Դաալբաս	1337	Էշարս	1481	Ֆլէսս	1058	Ուրպինս	1535	Ուլպինս	2439
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆրանիս	2207	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաբզ	1094	Ֆինլասս	1823	Ֆոմնս	1700	Բոլս	540	Վօլս	1289
Գիրպաս	2729	Ֆլամինգս	849	Լէս	1083	Բիսաթս	2229	Վօլթուրնս	2336
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոս	2272	Բիսմարկ	1663	Տէրս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	Բոլս	1613	Զէրս	1200
Գոլորասս	4233	Կրանս	1248	Լորէնս	3191	Բոմէս	1789		

Իրաւ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։
Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒՏ ԲՐՈՍ
Թիւ 17—18, Գիւլբէնկ Մէրքէթ խան, Գալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Գ. 10 22 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դ. 11 23 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցիլով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Գէրուզ եւ Բէյրութ)։
Երք. 12 24 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Երք. 12 24 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օռնա, Կիրասոնս, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 13 25 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՔԻՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ամէն ուրբաթ Նիւ-Եորք Լիվերպուլ և Գլասգով

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4501
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3374
Մէրսիա	7391	Մարաւիա	2408
Ուրանիա	7268	Ալպս	2336
Քանտիա	5587	Սարակոսա	2168
Մէֆիսթոֆիլիս	5547	Քարթիֆ	2245
Գալլիա	4809	Բալտիրա	2144
Սրբէիա	4557	Թրնիսիատա	1836
Ալէբբօ	2443	Մորոքքո	1955
Քէտար	1876	Քամբանիա	12984
Նէբրասքա	1644	Լուբանիա	12980
Գոտպալանիա	4345		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՀՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Մէյմանէքլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Գալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն Օրուան և Արեւելեան Գիւղ Խանոյ Լուցկիներու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Վիրգորիան	10500	Ֆլամինգ	3500
Ամմինան	10500	Էֆիրգիզ	3500
Քէպզրիան	10500	Աբրժուն	3000
Լանքասթրիան	9000	Այմէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլսմիան	8000	Ալէնիան	2500
Ֆորմիան	8000	Անտալուզիան	2000
Գոսդոնիտն	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Միրոնս	900
Վալսնիան	3700	Օրբրգս	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապան	3500		

Ապրանքի տեսակներն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ նաֆթոյ մաքրատունն հանելու համար ի բանց հրահանգը ղրկել շաբաթուան ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմ առ ԷՅՎԱՐ ԼԱՖՈՆԻ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Գալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖՅԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (19)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԻՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Ե

ՈՎ ԷՐ ՄԱՆՏՐԻՆԷ

Եթէ երբեք գողութեան մը արդիւնք եղած ըլլար, վայրկեան մը անդամ չպիտի վարանէր ու զայն պիտի գործածէր իր ամէնէն աւելի գէշ ունակութեանց գոհացման։

Բայց որովհետեւ այդ դրամը մատուցիները կ'այրեր ոտքերուն, խորհրդ սկսաւ թէ ինչպէ՞ս գործածէ զայն։

Ցանկարծ գաղափար մը ծագեցաւ մտքին մէջ։

—Երթամ մայրս գտնեմ ըսաւ։

Բաւական փնտռեց. և ամբողջ այդ տեղին ապրեցաւ սովորականին պէս, առանց 500 ֆրանքնոց պանքնոթին դըղչելու։ Օր մը վերջապէս իմացաւ թէ հայրը մեռած է և թէ մայրը Վիլնէթի մէջ կը բնակի, ընտանիքներու ծառայութիւն ընելով։

Առտուն մէկը գաւառ վերջապէս զայն, վերնայարկի մը մէջ, և անոր տուաւ պանքնոթը, երդում ընելով որ պատուաւոր կերպով չհան էր զայն. աւելի բան մը չըսաւ։

Խեղճ կինը քիչ մնաց որ որ նուազէր ուրախութենէն։

Աղաչեց Օնէգիմի որ ալ բնաւ չթողու զինքը։

Օնէգիմ ընդունեց, պայմանաւ որ ուրիշ թաղ մը հաստատուի և անունն ալ փոխելով տիկին Մասսէն դնէ։

—Եթէ, ըսաւ, կ'ուզես որ քեզի հետ բնակիմ, պէտք չէ որ մարդ գիտնայ թէ Ֆինքլօ կը կոչուինք։

Ցետոյ պատմեց զգաստարանին մէջ պատահածը։

Խեղճ կինը՝ որ 500 ֆրանքի պանքնոթով մը ներկայացող իր տղուն վրայ սկիզբի վայրկեանէն իսկ համարում ունեցած էր, չընդդիմացաւ անոր ու գնաց հաստատուիլ Կլասիէրի մէջ՝ տիկին Մասսէն անունով։

Այդ միջոցին Օնէգիմ կ'ուզէր քիչ մը կարգի դնել ինքզինքը։

Առեն առեն՝ իրէ գրաչար կ'աչխատէր առ ու ան աչխատանոցին մէջ, բայց կը զգար որ առիկա չէր բուն իսկ իր ապարկեզը։

Մայրը տխուր էր չարունակ, որովհեւ և չ'ուտ քիչ կը տեսներ իր զաւակը. և սակայն, որովհետեւ անիկա միշտ դրամով և ուտելիքով կը վերադառնար, քիչ առ քիչ վարժուեցաւ այդ կացութեան։

Այսպէսով, Օնէգիմ տասնըհինգ տարեկան եղած էր, Ֆիդիքական սոսկալի ուժի մը տէր և հրեշտակի մը չափ գեղեցիկ

Շատ մը սիրային ալիածներ ունեցած էր և սակայն ամէն բան կը հաստատէր թէ այդ տեսակէտով նշանակելի մարդ մը չպիտի ըլլար։

Տակաւ ժողովրդական դէմք մը դարձած էր և սկսած էր ճանչցուիլ մականունով մը՝ Մանտրինէ՝ զոր իրեն տուած էր Բարլզի ստորին դասակարգը։

Քիչ մը ատեն ալ անցնելէ ետքը Մանտրինէ ազդեցիկ մէկը դարձաւ, մինչեւ որ բոլորովին դողցնել սկսաւ իրեն հետ մրեւնոյն ընկերական աստիճանին վրայ գտնուող մարդիկը։

Քիչ ատենուան մէջ Մանտրինէ պէտք եղաւ Բարլզի բոլոր պզտիկ չարագործներուն, ինչպէս որ Միրա-Տիլվօլօ ալ բոլոր լերան աւազակներուն պէտք եղած էր։

Նմանութիւնը, բացի արտաքին երեւոյթներէն, արդէն յայտնի կ'երեւար իր և Միրա-Տիլվօլօյի։ Այն տեսակ մը մագնիսական նայուածքն ու շարժումները ունէր անոր պէս՝ որոնք իրմէ մեծերն անդամ կը գերեն, կը հպատակեցնեն։

Զարդացած ալ էր բաւական և զարհուրելի կարողութիւն մը ունէր, չսխալող հեռատեսութիւն մը՝ որ մեծ օգտակարութիւն մը ունէր անոր համար։

Ոստիկանութիւնը կը կասկածէր իր վրայ, թէեւ այն բոլոր յանցանքները՝ զորս գործած կ'երեւար, չէր կրնար ոչ մէկ կերպով ապացուցանել։

Եւ սակայն, ոչ ոք կը կասկածէր թէ թէ Օնէգիմ Ֆինքլօն էր ան,

Մօրը վրան ալ չէին կասկածէր. ամէն մարդ տիկին Մասսէն անունով կը ճանչնար զայն. իսկ Օնէգիմ, վերջին ծայր կ'օգտուէր ատկէ. եթէ երբեք ֆինքը իրը դատարկապորտ ձերբակալելու ըլլային, կ'ըսէր թէ տուն ունի, թէ մօրը քով կը բնակի, ինչպէս նաեւ անգործ բռնուած ատենն ալ կ'առարկէր թէ իրը գրաչար աչխատած էր տպարաններու մէջ։

Ֆինքը ճանչցողները գիտէին թէ կարող էր գանակի հարուած մը տալ և սակայն անոնցմէ ոչ մէկը կրնար ըսել թէ Մանտրինէ կրնար չանթաժ ընել, խարդախութիւն և կամ վատահութ